

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Analýza mise NATO v Iráku

Johana Hájková

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program B6702 Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy - britská a americká studia

Bakalářská práce

Analýza mise NATO v Iráku

Johana Hájková

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Hlaváček Ph.D

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu PhDr. Pavlu Hlaváčkovi Ph.D za odborné vedení mé bakalářské práce, za užitečné rady a za čas, který mi po celou dobu psaní práce věnoval. Dále bych ráda vyjádřila své díky mému tatínkovi, jenž obstaral veškerou jazykovou korekturu textu a také oběma mým rodičům a přítelovi za projevenou podporu a trpělivost během psaní mé bakalářské práce.

Seznam zkratek:

ACO – Allied Command Operations – Velitelství spojeneckých sil pro operace

ACT – Allied Command Transformation – Velitelství spojeneckých sil pro transformace

COIN – Counter Insurgency – Protipovstalecká doktrína

CPA – Coalition Provisional Authority – Dočasná koaliční správa

IFP – Iraqi Federal Police – Irácká federální policie

IGC – Iraqi Governing Council – Irácká vládní rada

IIG – Iraqi Interim Government – Prozatimní irácká vláda

IMAR – Iraqi Military Academy Ar Rustamiyah – Irácká vojenská akademie v Ar Rustamiyahu

IMDDW – Iraqi Ministry of Defence Doctrine Working Group – Irácká skupina ministerstva obrany pro tvoření předpisů¹

INP – Iraqi National Police – Irácká národní policie

IOP – Iraqi Oil Police – Irácká ropná policie

IPCP – Individual Partnership and Cooperation Programme

ISF – Iraqi Security Forces – Irácké bezpečnostní síly

ITDC – Iraqi Training and Doctrine Command – Irácké tréninkové a předpisové centrum²

IZ – International Zone – Mezinárodní zóna

JFC – Joint Force Command – Velitelství spojeneckých sil

¹ Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

² Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

JSCC – Joint Staff College and Command – Společná personální kolej a vedení³

JWC – Joint Warfare Centre – Spojenecké válečné centrum

LLC – Lessons Learned Centre – Vyučovací centrum⁴

MNF – Multi-National Forces – Mnohonárodnostní síly

MNSTC-I – Multi-National Security Transition Command-Iraq – Mnohonárodnostní bezpečnostní přechodné velení pro Irák

NATO – North Atlantic Treaty Organization – Severoatlantická aliance

NDC – National Defence College – Národní obranná kolej

NDU – National Defence University – Irácká obranná akademie

NTECG – NATO Training and Equipment Coordination Group – Koordinační skupina NATO pro trénink a vybavení

NTIM-I – NATO Training Implementation Mission-Iraq – Počáteční výcviková mise NATO v Iráku

NTM-I – NATO Training Mission-Iraq – Výcviková mise NATO v Iráku

OSN – United Nations (UN) – Organizace spojených národů⁵

PfP – Partnership for Peace – Partnerství pro mír

RB – Security Council (SC) – Rada bezpečnosti (OSN)⁶

SACEUR – Supreme Allied Commander Europe – Vrchní velitelství spojeneckých sil v Evropě

³ Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

⁴ Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

⁵ Pro tento pojem se v českém jazyce ustálila více zkratka českého názvu, a proto ji upřednostňuji v tomto jazyce i ve své práci.

⁶ Pro tento pojem se v českém jazyce ustálila více zkratka českého názvu, a proto ji upřednostňuji v tomto jazyce i ve své práci.

TDC – Tactical Doctrine Centre – Taktické předpisové centrum⁷

TEDC – (Iraqi) Training, Education and Doctrine Centre – (Irácké) tréninkové, vzdělávací a předpisové centrum⁸

TESC – Training and Equipment Synchronization Cell – Synchronizační buňka pro trénink a vybavení

TTC – Tactical Training Command – Taktické tréninkové velení

USA – United States of America – Spojené státy americké

ZHN – Weapon of mass destruction (WMD) – Zbraně hromadného ničení⁹

⁷ Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

⁸ Tento pojem jsem nenalezla v žádném českém zdroji, a proto používám svůj vlastní překlad.

⁹ Pro tento pojem se v českém jazyce ustálila více zkratka českého názvu, a proto ji upřednostňuji v tomto jazyce i ve své práci.

Obsah:

Úvod.....	9
1. Události předcházející misi NATO v Iráku.....	12
2. Hledání konsenzu na půdě NATO.....	16
2.1. Summit NATO v Praze.....	17
2.2. Pomoc Turecku a Polsku.....	19
2.3. Rezoluce Rady bezpečnosti 1546.....	20
2.4. Summit NATO v Istanbulu.....	23
3. Mise NATO v Iráku.....	26
3.1. Počáteční výcviková mise NATO v Iráku (NTIM-I).....	28
3.2. Výcviková mise NATO v Iráku (NTM-I).....	30
3.2.1. Organizační struktura mise.....	32
3.2.2. Národní obranná kolej (NDC).....	33
3.2.3. Irácká vojenská akademie v Ar Rustamiyah (IMAR).....	34
3.2.4. Společná personální kolej a velení (JSCC).....	35
3.2.5. Trénink Irácké federální policie.....	36
3.2.5.1. Irácká ropná policie.....	39
4. Spolupráce NATO a Iráku po ukončení mise.....	41
4.1. Situace v Iráku po ukončení mise.....	42
Závěr.....	44
Seznam pramenů a literatury.....	46
Knihy a články.....	46
Internetové zdroje.....	47
Resumé.....	52

Úvod

Za posledních 100 let Irák prošel mnoha transformacemi, které se všechny výrazně vepsaly do irácké sociální kultury, ale i do podoby země samotné. Avšak nejzajímavějším obdobím přeměny iráckého státu je zcela určitě posledních patnáct let, kdy se na tomto území odehrál proces strukturované přestavby, která měla být pro osud země naprosto zásadní. Zapojení Severoatlantické aliance (North Atlantic Treaty Organization – NATO) v Iráku nebylo na počátku konfliktu vůbec jasné. Ba naopak se všeobecně počítalo s tím, že NATO se na přestavbě a výuce iráckých vojenských složek nebude nijak podílet. Na půdě organizace panovaly velké neshody již mnoho let před vypuknutím války v Iráku v roce 2003. Většina států aliance odmítala intervenci na území suverénního státu a došlo tak k rozdělení NATO na dva pomyslné tábory. Největším problémem bylo přímé angažování Spojených států amerických (United States of America – USA), jednoho z největších aktérů v rámci aliance a jeho následná participace na rekonstrukčním procesu v Iráku. Nakonec, po neustálém naléhání USA a i přes naprostý nesouhlas států západní Evropy (především Německo a Francie), byla v Iráku ustanovena rozsahově velice malá mise NATO, jejíž potencionál se zdál být v porovnání s ostatními poněkud bezvýznamný, avšak tato očekávání nebyla pravdivá, což se budeme snažit dokázat během celé mé práce.

Proto jsem si jako téma své bakalářské práce vybrala analýzu mise NATO v Iráku, jež do kapitoly nastolování nového pořádku v Iráku neodmyslitelně patří a zároveň je tématem nepřiliš zviditelněným a probíraným, jak v médiích, tak i v literatuře. Mnohem známější, se stala mise Organizace spojených národů (OSN) na území Iráku a snad nejslavnější byla v rámci tohoto procesu participace Spojených států amerických. Doufám, že moje práce přinese nové informace a poznatky, které nejsou notoricky známé, ale i přesto neztrácejí nic na jejich obsahovém potenciálu, jenž je podle mého mínění obrovský. Jako cíl mé bakalářské práce jsem si stanovila zjistit, zda mise Severoatlantické organizace jako celek proběhla úspěšně a napomohla tak nastolit v Iráku stabilní základy pro budoucí rozvoj schopných státních složek reprezentujících vyspělý demokratický stát způsobilý starat se o svoje obyvatelstvo a území.

Abych měla dostatek informací pro objasnění mých cílů, analyzuji jednotlivé struktury mise v Iráku a také stručně situaci před příchodem NATO. Postupně zjistím, k jakému posunu došlo během výcviku bezpečnostních složek. Na základě analýzy celého procesu mise NATO v Iráku bych měla dospět k potřebným faktům týkajících se mise a budu tak schopná odpovědět na svoje záměry. Celá bakalářská práce se dá rozdělit do dvou částí. První část je strukturována do dvou úvodních kapitol, jež misi předcházely. V první kapitole je popisován vývoj událostí na území Iráku od útoku na New York 11. září, od té doby došlo k mnoha věcem, které misi NATO v Iráku předcházely a způsobily její ustanovení. Tato část slouží ke srovnání se situací během mise i po ní, což nám ukáže, zda působení NATO bylo účinné popřípadě do jaké míry. Komparací informací z první kapitoly, jež nám poskytují povědomí o situaci před misí NATO a poslední kapitoly, v níž se zabýváme i dnešním stavem oblasti, tedy získám částečnou odpověď na stanovenou otázku, bude možné určit, zda došlo k nějakému zásadnímu posunu.

Druhá kapitola hovoří o složité proceduře utváření konsenzu na půdě NATO v otázce irácké reformace. V druhém oddílu se nacházejí nejdůležitější dokumenty, které poskytly právní způsobilost pro celou misi a tím ji fakticky umožnily. V první řadě to je rezoluce Rady bezpečnosti (RB) OSN 1546 zakládající právní rámec celého poslání NATO a toto usnesení také znamenalo impuls pro země, které chtěly pomoci Iráku s výstavbou akceschopných státních a obraných složek. A dalším důležitým dokumentem popsáním v této kapitole je žádost irácké prozatímní vlády o pomoc zemím NATO. Tato žádost je důležitá z důvodu poskytnutí největšího impulsu tentokrát již pouze členům Severoatlantické aliance pro zapojení se do mise.

Druhá část se skládá převážně z hlavní třetí kapitoly, jež popisuje rámec mise Severoatlantické aliance v Iráku. Nejprve stručně zmapujeme počáteční misi, která předcházela základnímu výcviku obraných složek. Při analyzování hlavní mise uvedeme veškeré akce pod velením NATO a popíšeme jednotlivá správní centra odborných školení a jejich funkci. Pro přehlednost v textu vysvětlím v kapitole souhrnně organizační strukturu všech složek irácké nebojové mise. Poté následuje hlubší

analýza vybraných nejdůležitějších institucí. Kapitola je ukončena výčtem zemí, jenž se do procesu aktivně zapojily.

Následnou syntézou všech získaných dat z této kapitoly se budeme snažit zjistit, zda celá mise měla pozitivní dopad na situaci v Iráku a posléze komparací této a poslední kapitoly bychom měli dojít k finálnímu vyhodnocení mého cíle. Budeme moci kompetentně vyjádřit svoje stanoviska ohledně úspěšnosti a produktivnosti mise NATO v Iráku. Poslední kapitola tedy bude kompilací názorů na úspěch celé akce některých odborníků, jenž se k misi NATO v Iráku vyjádřili a také toho mého a zároveň si zde popíšeme vývoj budoucí strukturované spolupráce obou složek (NATO a Iráku) po ukončení mise.

V bakalářské práci se setkáváme převážně s internetovými zdroji, jelikož událost je z relativně nedávné doby a také se této problematice nevěnuje příliš mnoho knih. Hlavním pramenem pro moji práci se staly stránky vojenské organizace NATO. Kromě toho jsou v práci použity i články s odborných časopisů a dokumenty čítající jednotlivé rezoluce RB, prohlášení irácké vlády a vyhlášky NATO. Na internetu se snažím pracovat pouze s relevantními zdroji, aby nedošlo k šíření nepravdivých informací.

1. Události předcházející misi NATO v Iráku

Spojené státy americké se začaly více zajímat o Irák již v 80. letech, v souvislosti s Irácko-iránskou válkou (nebo také s první válkou v Zálivu). Existovalo totiž jisté podezření, že saddámovský režim vládoucí v zemi vlastní zbraně hromadného ničení (ZHN) a rezoluce číslo 687 vydaná Radou bezpečnosti se domáhala jejich úplné likvidace. Vyšetřování bylo posléze pozastaveno. Irák se během 90. let nacházel v důsledku dvou nezdařených válek a uvalených sankcí v nelichotivé situaci, proto byl v roce 1992 navržen OSN program Ropa za potraviny, který stát přijal až v roce 1996 a celá tato snaha neměla ve výsledném měřítku žádné produktivní dopady (Bouchal 2011: 148–149). Obrovský obrat pro saddámovskou diktaturu představoval datum 11. září 2001, kdy byl spáchán teroristický útok na newyorské obchodní centrum. Přímou pro Irák to mělo nedozírné následky. Některá vodítka naznačovala jisté napojení Saddáma Husajna na teroristickou organizaci al-Káidu, proto Američané začali uvažovat o zakročení proti Iráku. Znovu se v roce 2002 zahájilo vyšetřování ohledně ZHN, které tentokrát mělo ukazovat nepatrný pozitivní výsledek, přesto se státům mezinárodního společenství nechtělo podniknout ozbrojenou invazi a Rada bezpečnosti (RB) OSN s tímto krokem také nesouhlasila. S tím se Spojené státy americké ale nespokojily a rozhodly se provést unilaterální vojenskou intervenci do země, pouze s menší podporou Velké Británie, Austrálie, Polska a Dánska.

Operace s názvem Irácká svoboda (Iraqi Freedom), která začala 20. března 2003, měla bleskový průběh a o necelých 10 dní později spěla k vítěznému konci (oficiálně byla končena 1. května) vítězstvím USA (Bouchal 2011: 149–150). V rámci druhé války v Zálivu NATO v Iráku neoperovalo, pouze podporovalo jeden ze svých členských států a tím bylo Polsko. To hrálo poměrně důležitou roli při irácké krizi v roce 2003, jelikož bylo ustaveno správou nad jedním ze 4 sektorů, na které byla země rozdělena, velelo Mnohonárodnostní divizi Střed – Jih. NATO se také zavázalo poskytnout preventivní pomoc Turecku, jenž mělo obavy z možného střetu s iráckými povstalci, jenž nesouhlasili s přítomností USA v zemi. Severoatlantická aliance zde nasadila systém protiraketové obrany již před rokem 2003, aby předešla jakýmkoliv možným nepříjemnostem a nyní se zvýšenou opatrností hlídala i celý letecký průmysl (NATO

2015a). Po ukončení bojů započatých na jaře roku 2003 se zdálo, že se situace v Iráku uklidní, ale posléze se začaly množit teroristické útoky na zahraniční vojska a došlo k rozpoutání guerillové války¹⁰. Nejobávanější střety propukaly mezi městy Tikrít, Bagdád a Ramadí v takzvaném sunnitském trojúhelníku a to z důvodu sesazení sunnitské menšiny vládnoucí v letech saddámovského režimu (1979–2003). Stará vláda byla nyní nahrazena proamericky orientovanou šíitskou většinou a dříve utlačující sunnitská menšina se bála o další vývoj v zemi. Sunnitští vůdci podnikali ataky namířené proti většinovému náboženskému etniku v zemi a vyvrcholením tohoto procesu se stal v únoru 2006 útok na Zlatou mešitu v městě Sámarrá (Bouchal 2011: 149–150). Od roku 2004 neustále rostl i odpor proti rekonstrukčním silám, až změna strategie v roce 2007 vedla k postupnému uklidnění situace. Rok 2008 se tak stal jedním z nejvíce klidných v současné irácké historii.

Co se týče politického vývoje v zemi před příchodem NATO v rámci rekonstrukční mise v létě 2004, po svržení režimu Saddáma Husajna se měl začít ubírat demokratickým a prozápadním směrem (Hoder 2010). V roce 2003 došlo k ukončení sankčního systému Radou bezpečnosti podle usnesení číslo 1483¹¹ a také byla určena správa Spojených států amerických nad Irákem. Pro obnovení bezpečnosti a politické stability v Iráku byla na jaře 2003 ustavena Dočasná koaliční správa (Coalition Provisional Authority – CPA), jejímž nejvýznamnějším počinem se stalo jmenování Irácké vládní rady (Iraqi Governing Council – IGC) skládající se z 25 členů, která měla pravomoci v oblasti bezpečnosti ale i v mnoha dalších a v roce 2005 došlo k přijetí nové

¹⁰ Guerilla nebo také partyzánská válka je velice specifickým typem boje. Tento způsob války se vyskytuje především v občanských a dekolonizačních konfliktech a je mu zapotřebí i speciálních účastníků boje. Pojem se objevuje od 18. století ve Francii pro války vedené malými skupinami harcovníků. Slovo se začíná používat ve velkém až ve spojitosti se španělským odbojem proti Napoleonovi. Jednotky guerilly vždy bojují ve velké početní nevýhodě proti silnějšímu nepříteli a jejich taktikou je naprosté vyčerpání protivníka a tím i konečné vítězství (Mareš 2004: 23).

¹¹ Rezoluce Rady bezpečnosti 1483 byla schválena 22. května 2003 a týkala se jednotlivých otázek ohledně Irácké republiky. Již tato rezoluce jako první apelovala na mezinárodní uskupení a ochotné světové státy, aby pomohly Iráku s přestavbou politických a vojenských institucí v zemi a staly se tak jedněmi z tvůrců bezpečného demokratického Iráku. Mimo jiné se v usnesení psalo o humanitární pomoci, o dodržování lidských práv, nepodporování představitelů předchozího diktátorského režimu, o navrácení iráckého kulturního dědictví, nebo o určení zvláštního zástupce pro Irák. Rezoluce předznamenávala důležité změny, které měly v zemi nastat. Zmiňovala se o určení nové reprezentativní irácké vládě zvolené lidmi v demokratických volbách, dále také o demilitarizaci. Řešila finanční otázky a usnesení týkající se vývozu a prodeje ropy a zemního plynu. V neposlední řadě určovala Spojeným státům americkým právo řídit prozatím Irácký stát (Resolution 1483 2003).

irácké ústavy. Obrovský posun znamenalo pro Irák vytvoření Prozatímní irácké vlády (Iraqi Interim Government – IIG) dne 28. června 2004, která převzala veškerou suverenitu nad svým lidem. Zároveň to ukončilo působení IGC i CPA. Nyní již nebyla země okupována a řízena jinými státy či útvary, ale všechna zahraniční uskupení zde působily na její žádost a v souladu s právním řádem Iráku (Bouchal 2011: 151–152). Irácký demokratický postup byl završen konáním voleb v lednu 2005 do Přechodného národního shromáždění a v upevňování demokracie v zemi se pokračovalo i při jmenování prezidenta, jímž se stal Kurd Džalál Talabání. Jmenovaná přechodná vláda odsloužila v iráckém politickém systému pouhý rok, než byla nahrazena první stálou vládou Iráku (Gombár – Pecha 2013: 556–557).

Když 1. května 2003 došlo k poražení režimu Saddáma Husajna v Iráku, nacházela se armáda země v naprosto nepoužitelném stavu. Na denním pořádku bylo odmítání plnění jakýchkoliv rozkazů a docházelo k hromadným dezercím. Podobná situace nastala i v sektoru irácké policie, kde situace nebyla nijak příliš valná. Žádné překvapení se proto nekonalo, když došlo 23. května 2003 k rozpuštění armády a policie CPA. Celá tato událost hluboce zasáhla veškerou akceschopnost Irácké republiky a stala se jedním z největších omylů, kterého se USA v zemi dopustily. Proto posléze ve snaze napravit předchozí chyby začaly USA budovat novou iráckou armádu. Jako první započal proces budování nových Iráckých bezpečnostních sil (Iraqi Security Forces – ISF), ve své podstatě založený na stejných základech předchozího systému, stěžejními složkami se staly armáda a policie. Strukturovaný výběr do budoucích ISF odstartoval na konci května 2003 (Bouchal 2006: 9).

Dle mého vlastního názoru situace v Iráku před začátkem mise NATO byla žalostná. Irácká armáda byla americkými vojenskými silami rozpuštěna, tudíž chyběla jakákoliv obranná složka země a k jejímu novému (lepšímu) vybudování měla předcházet několikaletá instruktáž, ke které se posléze připojila velice malá mise pod hlavičkou NATO. Irák byl stát plný chaosu, neměl zkušené odpovědné státní složky a po rozpuštění dosavadních ISF dokonce ani armádu, jež by byla schopná bránit Irák v případě nutnosti.

V další kapitole se seznámíme s rozhodovacím procesem na půdě Severoatlantické aliance ve věci Iráku. Po 11. září se postoj kolektivní bezpečnosti aliance začal výrazně měnit. Nyní, kdy se do centra zájmu dostala problematika Iráku, se vojenská organizace ocitla na křižovatce. Možné založení mise NATO v Iráku se stalo aktuální zkouškou pro alianci, kdy se mělo ukázat, zda je NATO schopné i nadále fungovat dohromady jako jeden pospolitý celek a také kudy se bude ubírat jeho další cesta. Když v pozdější době byla mise v Iráku pod vedením NATO ještě na svém začátku, ukázala nám, jak bude nadále fungovat většina rozhodovacích procesů na půdě NATO a jaké státy budou mít tendence spolupracovat (Lynch – Janzen 2006: 29).

2. Hledání konsenzu na půdě NATO

Na začátek je nutné napsat, že celá záležitost ohledně Iráku, od teroristických útoků v New Yorku až po samotnou misi Severoatlantické aliance, výrazně rozdělila celou organizaci. Došlo k vytvoření dvou pomyslných táborů zastávajících naprosto odlišná stanoviska ohledně řešení irácké otázky a angažovanosti ve věci samé. Na jedné straně stály státy takzvané „staré Evropy“ reprezentované Francií a Německem, se kterými byly v konsenzu dále Řecko, Belgie a Lucembursko a proti nim se utvořila početná skupina vedená Spojenými státy americkými, jenž v největší míře spolupracovaly s Velkou Británií a byly hojně podporovány nově přichozími státy z východní Evropy. Jak uvádí Hlaváček (2010: 180–181) ve své knize, názorové neshody uvnitř aliance se zrodily již mnohem dříve před eskalací krize na Blízkém východě, mají svůj základ v ukončení bipolárního konfliktu mezi USA a Sovětským svazem, kdy státy NATO ztratily svoji kolektivní hrozbu. Od té doby se jejich názory začaly postupně rozcházet a Irákem to celé vyvrcholilo. Také neustálé navyšování členství v Severoatlantické alianci by mělo logicky přispívat k četnějšímu rozpoložení názorů na probíraná témata, ale právě v případě Iráckého rozporu se toto pravidlo nepotvrdilo (Hlaváček 2010: 175–182). Státy převážně z bývalého východního bloku přistupující do NATO po skončení Studené války namísto rozložení těžiště aliance se přiklonily na stranu USA, když podpořily jejich stanovisko.

U příležitosti teroristického útoku z 11. září v New Yorku došlo poprvé na využití 5. článku Washingtonské smlouvy¹² a také to sebou přineslo i první rozepře ohledně jejího správného výkladu. Odpůrci amerického počínání považovali unilaterální zákrok ze strany Spojených států, jenž byly v roce 2003 podpořeny pouze Velkou Británií, Polskem, Dánskem a Austrálií za neadekvátní a nelíbilo se jim, že USA jednaly bez souhlasu Rady bezpečnosti. Konsenzus na půdě OSN se nepodařilo najít, jelikož některé státy (Francie, Rusko) nehodlaly podpořit zákrok na území Iráku za žádnou

¹² Článek číslo 5 Washingtonské smlouvy je jedna ze 14 částí zakládajícího dokumentu Severoatlantické aliance, který byl podepsán 4. dubna 1949 ve Washingtonu D. C. . Článek 5 zavazuje jednotlivé státy k individuální či kolektivní sebeobraně v případě napadnutí jednoho z členů aliance. Bude-li potřeba, použijí státy i vojenskou sílu, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti severoatlantického prostoru. O veškerých krocích jedná NATO s Radou bezpečnosti a vždy čeká na její souhlas (Natoaktual.cz nedatováno).

cenu. Došlo to až tak daleko, že pro Německo nepřicházelo v úvahu pomoci Turecku ani v případě jeho napadení ze strany Iráku, což pro USA znamenalo zásadní porušení aliančních závazků. Tak se mezi státy z odlišných táborů neustále prohlubovala propast nepochopení. Avšak objevovaly se i kroky, jenž naopak vedly ke sjednocování euroatlantického prostoru. Šlo o takzvaný Dopis osmi¹³ vyjadřující podporu Spojeným státům, který podepsali ministerští předsedové Velké Británie, Itálie, Španělska, Portugalska, Polska, Dánska, Maďarska a České republiky. Posléze vyšel ještě takzvaný Dopis deseti nebo také Vilniuský dopis¹⁴ (Hlaváček 2010: 182–199).

2.1. Summit NATO v Praze

Jak jsem se již zmínila v úvodu do kapitoly, záležitost Iráku přišla na program již v roce 2002, kdy proběhl summit NATO v Praze (21. – 22. listopadu 2002). Otázka okolo situace a intervence Iráku se řešila 21. listopadu a jednání se zúčastnilo všech 19 hlav států aliance (NATO Prague Summit 2002). Jednotlivé státy organizace neměly zdaleka stejné názory ohledně iráckého problému a tento fenomén přetrvával i v dalších pár letech, jak se dočteme i v následujících podkapitolách textu. Některé země aliance Irák nikterak neshledávaly za prioritní hrozbu pro atlantický prostor, naproti tomu například Spojené státy americké ho považovaly za jedno z nejvýznamnějších rizik ne-li to největší (Suchý 2002).

I přes hluboké ideové rozdíly se podařilo na půdě NATO dojít během setkání v roce 2002 k jistému konsenzu. USA výrazně zlehčily svoji rétoriku vedenou proti

¹³ Toto prohlášení bylo vydáno 30. ledna 2003 v deníku The Wall Street Journal. Dopisem ukazovaly jednotlivé státy svoji podporu USA, dokonce souhlasily i s vojenským zákrokem v případě, že by došlo k porušení rezoluce 1441 ze strany saddámovské diktatury. Dále se v dopise píše o soudržnosti Evropy s USA a o tom, jak právě jednota v euroatlantických vztazích by mohla být největší tažnou silou aliance. Státy podepsané pod tímto dopisem dávají najevo svůj strach ze zbraní hromadného ničení i z diktátorského režimu Saddáma Husajna, k jejichž eliminaci by mělo dojít v co nejbližší době, jinak by to mohlo znamenat hrozbu pro světový řád. V neposlední řadě také odsoudily teroristické útoky z 11. září a dali najevo soucit s americkým národem (The Wall Street Journal 2003).

¹⁴ Ve středu 5. března 2003 došlo k vydání v pořadí druhého dopisu na podporu vojenského zákroku v Iráku. Podepsáním dopisu se k tomuto stanovisku přihlásilo rovnou 10 zemí převážně z východní Evropy: Estonsko, Litva, Lotyšsko, Bulharsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Chorvatsko, Albánie a Makedonie. Prohlášení získalo životnost až v tu chvíli, kdy USA s přesvědčením tvrdily, že v Iráku se nacházejí ZHN (Gherghisan 2003).

Iráku a dále trvaly pouze na dodržování rezoluce 1441¹⁵ a dalších vydaných rezolucí OSN před invazí USA do Iráku. Neodstoupily však od stanoviska, že v případě neuposlechnutí jejich doporučení Irákem, by to mělo pro zemi nedozírné následky. Středo a východoevropské státy, jenž se připojily k NATO v roce 2004, měly podobný názor ohledně situace v Iráku a byly ochotny podporovat razantnější postupy USA víc než ty západoevropské. Naopak na druhé straně stála Francie se svým umírněným a diplomatickým postojem, západoevropská země přistupovala k odzbrojení Iráku pouze v rámci vyjednávání a doporučení (ibidem). Francouzský prezident Jacques Chirac v tomto duchu prohlásil na pražském summitu, že je rozhodně proti vytvoření mnohonárodnostní aliance proti Iráku již zde v Praze. Ostatní země až na výjimky to potvrdily. Znamenalo to, že i kdyby Husajnov režim znovu porušil nařízená ustanovení, členské státy NATO by nepodnikly žádná rázná opatření, ale opět by pouze zasedly ke stolu a debatovaly o dalších krocích. Prezident Iráku měl čas prokázat nedisponování zbraněmi hromadného ničení do 8. prosince roku 2002, což byl necelý měsíc od summitu v Praze. (Žižka 2002).

Během jednoho z obědů šéfové organizace NATO živě diskutovali právě o otázce Iráku. Prezident Spojených států amerických se stále pokoušel přemluvit v Praze zástupce z jednotlivých zemí, aby podpořili rezoluci OSN podporující vojenský zásah na území ovládaném Saddámem Husajnem. Na summitu v Praze došlo také na soukromou schůzku představitelů USA (prezidenta George Bushe) a Velké Británie (premiéra Tonyho Blaira) nesoucí se v duchu možné intervence v Iráku. Obě dvě strany se shodly na nutné potřebě odzbrojit Irácký stát v co možná nejbližší době (Šedivý 2012). Pokud se jedná o český přístup k problematice Iráku na summitu v Praze, došlo k příslibu podpory spojeneckého útoku do blízkovýchodní země přímo při jednání s americkým prezidentem, který považoval Českou republiku za vynikajícího spojence.

¹⁵ Rezoluce 1441 Rady bezpečnosti OSN zdůrazňovala všechna pochybení Iráckého státu včetně veškerých nedodržených rezolucí (například rezoluce 687 z roku 1991). Byla schválena 8. listopadu 2002 na 4644. setkání Rady. A žádala striktní dodržování všech doposud vydaných nařízení RB a okamžité odzbrojení Iráku. Také požadovala bezprostřední přístup k veškerým informacím týkajících se vojenského sektoru. Rezoluce vybízela všechny státy aliance k těsné spolupráci a okamžitému ohlášení jakékoliv zjištěné podezřelé činnosti týkající se Iráku. Na závěr zopakovala varování, že v případě neuposlechnutí vydaného nařízení čekají zemi vážné následky (Resolution 1441 2002).

Při setkání prezidenta Václava Havla s americkým protějškem bylo dosaženo konsenzu (iDNES.cz 2002).

Mimo jiné se na summitu v Praze řešily otázky boje s mezinárodním terorismem a šíření ZHN, na které měl být od teď kladen mnohem větší důraz, což také úzce souviselo s iráckou otázkou (Kříž 2006: 29). Na setkání došlo k přednesení Pražských závazků ke schopnostem, jež měly reagovat na snižující se vojenský potenciál v mnoha zemích aliance, NATO chtělo i nadále zůstat silné a akceschopné, obzvláště v době kdy světový terorismus nabíral na síle a konflikty v arabských zemích se množily. Dalším důležitým počinem se stalo rozhodnutí o vytvoření jednotek rychlé reakce, jež posléze velmi dobře posloužilo i v průběhu mise NATO v Iráku (Šedivý 2012). Světlou stránkou summitu NATO v Praze se stal poměrně konsenzuální postoj členů k Iráku, což bylo po předchozích letech příjemným překvapením. Po unilaterální intervenci v Iráku ze strany USA vztahy opět ochladly, jak se budeme moci dočíst níže.

2.2. Pomoc Turecku a Polsku

Jedním z členů NATO, jež se začínalo cítit Iráckým státem ohrožováno, bylo Turecko. Se stále se zvětšujícím stupňováním napětí na hranicích země požádalo Turecko v únoru 2003 o pomoc NATO podle článku 4 Washingtonské smlouvy¹⁶. Aliance tuto výzvu i přes nevoli některých členů přijala. Na obraně Turecka se shodly všechny státy Severoatlantické smlouvy, ale problém nastal ve chvíli, kdy se začalo jednat o případných zastrahujících a obranných opatření, znovu se ozvaly země bojující za mírové řešení krize. Francie, Německo a Belgie nechtěly narušit probíhající diskuze o Iráku na půdě RB a tvrdily, že právě předběžné zaujetí obraného stanoviska Severoatlantické aliance v Turecku by byla velká chyba. Přesto nakonec Výbor pro obrané plánování NATO poskytl Turecku sledovací a protiraketová letadla od 20. února až do 16. dubna 2003. V zemi byl vytvořen integrovaný systém protivzdušné ochrany s příspěvkem jednotlivých velitelství NATO z členských zemí. Alianční síly

¹⁶ Přesné znění článku 4 Washingtonské smlouvy zní: „Smluvní strany budou společně konzultovat vždy, když podle názoru kterékoli z nich bude ohrožena územní celistvost, politická nezávislost nebo bezpečnost kterékoli smluvní strany.“ (Natoaktual.cz nedatováno).

monitorovaly turecký vzdušný prostor jako prevenci před možným útokem. Dále byly v jihovýchodním Turecku nasazeny tři pozemní jednotky protivzdušné obrany z Nizozemí, které 1. března doplnily další dvě americké jednotky. Úkolem těchto sil bylo chránit stát před napadením balistickými střelami. Několik zemí Severoatlantické aliance se rozhodlo pomoci propůjčením materiálu a vybavení sloužícímu na ochranu proti chemickým a biologickým útokům. Později 3. března 2003 se turecká vláda obrátila na organizaci s prosbou o rozšíření pomoci v oblastech ochrany civilního obyvatelstva, letišť a poskytnutí lékařské podpory (NATO 2015a).

Jak již bylo napsáno v úvodu, Polsko se připojilo na stranu USA při unilaterálním zákroku, když se zapojilo do operace Irácká svoboda v roce 2003 na straně mnohonárodnostních sil vedených právě Spojenými státy. V rámci post-konfliktní rekonstrukce bylo Polsko ustanoveno jako správce sektoru Mnohonárodnostní divize Střed – Jih, jedné ze čtyř oblastí, jenž v Iráku po skončení druhé války v zálivu vznikly (Kříž 2006: 88). Bez pomoci NATO by Polsko jen stěží zvládlo tak rozsáhlou agendu a proto došlo k vyslání žádosti o pomoc, které 21. května Severoatlantická rada vyhověla. Aliance pomáhala od 2. června 2003 s asistencí v oblasti logistiky, koordinací přesunů a obstarávala veškerou komunikaci a její bezpečnost. Také poskytovala pomoc při vytváření nových vojenských sil. I přes veškerou pomoc NATO nepůsobilo v Iráku trvale, veškeré zásahy byly pouze dočasného rázu. A konečně 3. září 2003 Polsko převzalo veškerou zodpovědnost nad svým sektorem a dál ji vykonávalo bez pomoci svého severoatlantického partnera (NATO 2015a).

2.3. Rezoluce Rady bezpečnosti 1546

Nyní se dostáváme k jednomu z nejpodstatnějších milníků při analýze mise NATO v Iráku a tím je rezoluce Rady bezpečnosti 1546, na jejímž základě byla ustanovena celá mise, která vyzvala k jejímu založení a také jí udělila potřebný legalizující mandát, bez kterého by celé severoatlantické úsilí nebylo možné. Rezoluce 1546 byla přijata Radou bezpečnosti na 4987. zasedání dne 8. června 2004 (Resolution 1546 2003: 1).

RB během schůze vřele přivítala začátek přechodu Iráckého státu k demokracii a svobodným spravedlivým volbám, jenž se posléze konaly v lednu 2005. S již předchozích rezolucí vyplývalo, že od 30. června 2004 bude ukončena okupace Iráku, moc nad zemí převezme prozatímní ustanovená vláda a Irák se stane plně suverénním a nezávislým státem, který za sebe přijme veškerou odpovědnost, k čemuž v následujícím čase opravdu došlo. RB ztvdila přijetím usnesení iráckou svrchovanost, jednotu a územní celistvost, potvrdila svobodu iráckého obyvatelstva rozhodovat o politickém životě a možnosti volně nakládat se svými přírodními zdroji. Za stěžejní Rada označila význam mezinárodní podpory a to především od zemí nacházejících se v nejbližším okolí a také regionálních organizací zajišťujících bezpečnost a prosperitu. Celý tento proces měl přispět k následné stabilitě regionu a vyvážení nových partnerství, čímž následně dojde k podpoře celkové bezpečnosti blízkovýchodní oblasti. V rámci setkání RB ocenila snahu země o nastolení federálního, demokratického a jednotného Iráku, jenž by se zavázal plně respektovat lidská práva svých občanů. Rezoluce dále kladla důraz na zachování historického, náboženského a kulturního dědictví, kterého by si měly všechny strany v Iráckém státě vážit a ctít ho. Rozhodnutí považovalo za samozřejmé dodržování těchto bodů: svobodných a spravedlivých voleb, demokracie a základních svobod, lidských práv, práv žen, významu právního státu a principu národního usmíření. Při volbě politického aparátu země měl být brán zřetel na proces transformace Iráku a celý proces měl přispět ke stabilizaci celého regionu. Všechny okolní státy a země podílející se na volební proceduře byly vyzvány, aby tuto zásadu výhradně podporovaly a nechaly zásadní kroky na iráckém lidu. Dále rezoluce pojednávala o roli prozatímní vlády na rozvoji iráckých bezpečnostních složek, jenž by měla postupem času gradovat, až plynule přejde veškerá zodpovědnost na již řádné vedení státu. A v tehdejší době uvítala nelhostejný postoj, jenž vláda zaujímal. V 9. dodatku zprávy se psalo o působnosti mnohonárodnostních sil, které o pomoc byly požádány dočasnou politickou elitou v Iráku a potvrzovala jednotné velení těchto sil, jenž se ustanovilo v rámci rezoluce 1511 (Resolution 1546 2003: 1–4).

Stěžejním se pro misi NATO stalo rozhodnutí o pravomocích mezinárodních sil podniknout nezbytná opatření pro udržení bezpečnosti a stability v zemi. Toto nařízení plynulo ze samotného požádání prozatímní irácké vlády o strukturalizovanou pomoc

mezinárodních složek (jako bylo například NATO) s přestavbou vojenského a policejního sektoru i s pomocí tvorby efektivně fungujícího politického a vládnoucího systému. Uspokojivého výsledku měly pomocné složky dosáhnout prostřednictvím profesionálních školení, instruktáží a poskytnutím kvalitního vybavení a monitoringu. Veškerá iniciativa na vytváření jakýchkoliv pomocných misí na území Iráku spočívala v rukou irácké vlády, proto bylo v této rezoluci jasně napsáno, že jakákoliv spolupráce iráckého státu se zahraničními subjekty bude probíhat pouze v časovém limitu, který vymezí sama vláda země. Vedle žádosti o zapojení se při přestavbě ISF od dočasného iráckého vedení přišla prosba o pomoc i přímo od RB, jenž nabádala mezinárodní organizace k pomoci mnohonárodnostním silám a misi OSN působící v Iráku při obstarávání dlouhodobé bezpečnosti místního obyvatelstva a demokratizaci země. V rezoluci RB opakovaně vyzývala mezinárodní společenství k boji proti terorismu, jeho šíření v Iráku a zároveň k zabránění přelévání militantních teroristických skupin z okolních arabských zemí. Dále měly světové i regionální aliance pomáhat se zařazením vojenských veteránů a bývalých členů milic do irácké společnosti. V neposlední řadě došlo k poděkování za aktivní přístup internacionálních uskupení k žádosti irácké vlády. K rezoluci byl připojen i dopis předsedy prozatímní irácké vlády o předsevzetích a slibech, které hodlala vláda na cestě k demokracii a spravedlnosti splnit (Resolution 1546 2003: 4–7).

O dva týdny později od akceptování rezoluce 1546 požádal tehdejší designovaný ministerský předseda Iráku Ayad Allawi o akutní podporu, v podstatných oblastech školení uvnitř země a o materiální a duševní zdroje potřebné k zdárné rekonstrukci destabilizovaného Iráku, generálního tajemníka NATO. Onen stejný požadavek zopakoval, během návštěvy velitelství NATO 13. července 2004, irácký ministr zahraničních věcí Hoshyar Zibarí (NATO Review 2004).

2.4. Summit NATO v Istanbulu

Již summit v Praze předznamenal rozepře hojně se vyskytující na půdě NATO, avšak až setkání na Turecké půdě nedaleko od země, jenž nedávala mnohým vysoce postaveným státníkům spát, ukázalo, jak moc výrazné byly názorové neshody mezi státy aliance. Istanbulský summit byl jedním z nejdůležitějších milníků při uskutečňování mise v Iráku. Proběhl ve dnech 28. a 29. června 2004 v tureckém Istanbulu a zúčastnilo se jej všech 26 států Severoatlantické aliance. Hlavním bodem setkání se stalo řešení situace v Iráku a i když tato otázka rozpoutala mnohé rozepře mezi jednotlivými státy NATO, všichni členi si byli vědomi nebezpečí, jenž nestabilní a nevzdělaný Irák představoval (Butler 2004: nestránkováno).

Generální tajemník shrnul cíl mise na summitu v Istanbulu takto: „Výcvik iráckých bezpečnostních sil a pomoc rozvíjet jejich bezpečnostní instituce se stanou předzvěstí dne, kdy zahraniční síly nebudou již více potřeba. To je cíl, jenž všichni sdílíme.“ (NATO Rewiev 2004)¹⁷. Možná že tento cíl všichni sdíleli, ale rozhodně nebyli v mnoha otázkách jednotní, ba co víc neshody se objevovaly snad při každém jednání. Jedním z problémů, jenž řešila Francie se Spojenými státy, se týkal výcviku vojenských složek. Země se nedokázaly shodnout, zda by měla školení probíhat v zemích NATO či přímo na území Iráku. Takových podobných témat se naskýtal mnoho, avšak jako největší tehdejší problém bychom mohli vidět přímo postavu amerického prezidenta George H. Bushe, se kterým opoziční státy nechtěly již z principu souhlasit, jelikož mu nemohly zapomenout úspěchanou invazi bez jejich svolení. I přes veškeré antipatie naléhal prezident Bush a celá americká administrativa na všechny členy aliance, aby se nebáli hrát posílenou roli v otázce irácké přestavby a nedával se odradit ani neochotou koaličních protivníků, která na první pohled bila do očí (Butler 2004: nestránkováno).

Mezi americké návrhy patřilo zvýšení počtu vojáků ze spojeneckých zemí, převzetí zodpovědnosti nad některými operacemi v Iráku a možná i přebrání pravomocí

¹⁷ Znění v originále: „By training Iraqi security forces and helping to develop their security institutions, we will bring forward the day that foreign forces are no longer required. That is a goal we all share.“ (NATO Rewiev 2004).

nad polským sektorem. I když celkem 17 zemí NATO bylo ochotné vyslat své vojáky do Iráku, velké evropské hráče jako byla Francie, Německo, Španělsko a další se nepodařilo přesvědčit k přímé spolupráci dokonce ani v čase, kdy již byla přijata rezoluce RB OSN povolující přímé zapojení mezinárodních uskupení v Iráku (ibidem).

Francouzskému prezidentu Jacquesovi Chiracovi nepřípadalo nijak potřebné zasahovat do rekonstrukce iráckých vojenských složek a rozhodně nebyl ochoten pro tento čin uvolnit svoje vojáky. Pouze vyjádřil souhlas s nastolením nové vlády v Iráku a byl naopak ochotný podporovat suverenitu a nezávislost země. Také německý kancléř Gerhard Schröder podpořil názor svého západního spojence, když se ukázalo, že byl proti nasazení svých vojenských jednotek do post-saddámovského státního zřízení. Představitelé obou dvou evropských velmocí nesouhlasily s americkým stanoviskem také z důvodu předchozí neuspokojivé zkušenosti z Afghánistánu (Taylor 2004: 16–19).

Nakonec alespoň jeden bod, se kterým Francie souhlasila, byl výcvik irácké policie, k němuž se i následně uvolila použít vlastní personál, avšak hlavní podmínkou byl výcvik na půdě některého z členů NATO. Západoevropská země podala návrh na vytvoření Obrané školy NATO v Římě, kde by docházelo ke školení iráckých vojenských složek. Největším spojencem prezidenta Bushe na summitu v Istanbulu se stal britský premiér Tony Blair podporující veškerá stanoviska amerického protějšku a i on naléhal na jejich největšího oponenta Francii ve snaze ho přimět k jistým ústupkům (Butler 2004: nestránkováno).

Hlavním problémem celého jednání o Iráku se tedy stala otázka, zda zapojit přímo jednotky jednotlivých států organizace, jelikož s napomáháním přestavby v prvních rocích irácké nové éry souhlasilo všech 26 států, ale některé z nich zkrátka nebyly ochotné vyslat svoje muže přímo do akce. Podle pracovníka Občanského institutu Romana Jocha na Istanbulském summitu evropské země nebyly zcela rozhodnuté pro vyslání svých vojáků do Iráku, proto i nadále měla zůstat tato problematika převážně na bedrech Spojených států amerických (iDNES.cz 2004).

Istanbulský summit se na rozdíl od toho pražského nedal označit za úspěšný, protože v jeho rámci nedošlo ke konsenzu hlavních představitelů Severoatlantické aliance a ani k urovnání vztahů mezi nimi, přesto na konci setkání organizace vydala

jednotné prohlášení. A nesoudržnost aliance pokračovala i nadále. I v prosinci 2004 na konci úvodní mise NATO v Iráku se někteří členové stále nehodlali aktivně připojit a vyslat své jednotky na pomoc iráckým bezpečnostním složkám. Mezi tyto země patřili již dobře známí odpůrci přímé participace Německo, Francie a Španělsko. Například ministr zahraničních věcí Německé republiky Joschka Fischer dal jasně najevo, že jeho vláda nevyšle žádné vojáky do Iráku. K samotnému výcviku však přispívali, jelikož školili irácké vojáky a policii ve Spojených arabských emirátech. Se stejným postojem přicházeli i Francouzi, kteří byli ochotni trénovat irácké složky, ale pouze na svém území nebo území třetího státu. Další, kdo se stavěl proti myšlence aliančních vojáků na iráckém území, byly Belgie, Lucembursko a Řecko, jenž také neposkytly své armády (Kessler 2004).

Mise měla mnoho svých zastánců i odpůrců a především zasadila výraznou ránu euroatlantickému partnerství. Bylo zcela jasné, že dochází k transformaci Severoatlantické aliance a jejímu přizpůsobení na podmínky 21. století. Finální politika NATO se stala výsledkem rozsáhlých kompromisů mezi stanovisky USA a Velké Británie zastávající jeden pól a Německa, Francie a Turecka zastávající ten druhý. Zatímco druhá skupinka se k angažmá aliance v Iráku stavěla s velikým odstupem, USA a VB hodlaly vytvořit ozbrojené jednotky pod správou NATO a požadovaly bezprostřední participaci v zemi (Kříž 2006: 88)

Na summitu NATO v Istanbulu bylo tedy definitivně rozhodnuto o zapojení aliance do rekonstrukčního procesu v Iráku. Hlavy států jednotlivých zemí NATO vydaly na konci summitu prohlášení, jehož znění bylo: „ V reakci na žádost irácké prozatímní vlády, a v souladu s rezolucí Rady Bezpečnosti OSN 1546...jsme dnes rozhodli nabídnout asistenci NATO irácké vládě s výcvikem jejích bezpečnostních sil.“ (Lynch – Janzen 2006: 31)¹⁸, což ukázalo výslednou shodu zemí NATO alespoň navenek, i když mělo dojít k založení pouze velice omezené malé mise.

¹⁸ Znění v originále: „In response to the request of the Iraqi interim government, and in accordance with UNSCR 1546 . . . we have decided today to offer NATO’s assistance to the government of Iraq with the training of its security forces.“ (Lynch – Janzen 2006: 31).

3. Mise NATO v Iráku

Výcviková mise NATO v Iráku (NTM-I) byla založena 16. prosince 2004 na žádost irácké prozatímní vlády v souladu s ustanovením rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1546. Ještě před započítím NTM-I probíhala v Iráku počáteční výcviková mise NATO (NTIM-I) již od 30. července 2004, jež měla za úkol zmapovat a připravit podmínky pro stěžejní zapojení organizace do irácké přestavby ochranných složek. Cílem NTM-I bylo napomáhat při rozvoji iráckého výcviku bezpečnostních sil, postupné strukturalizaci a s vývojem jednotlivých vojenských administrativních institucí tak, aby měla Irácká republika možnost efektivně a udržitelně zajišťovat potřeby svého národa. Tato mise nepředstavovala bojovou operaci, ale byla především charakteru post-konfliktního a stabilizačního a svůj provozní důraz kladla na školení a instruktáže. Na výcviku se během celých 7 let podílelo 26 států vojenské organizace: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Francie, Island, Itálie, Kanada, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Turecko, USA a Velká Británie a také Ukrajina v rámci spolupráce Partnerství pro mír (Partnership for Peace – PfP)¹⁹.

Na začátku tréninků a školení v Iráku bylo nasazeno pouze 50 osob, tento počet zúčastněných aktérů se během mise vyšplhal až na 360. NTM-I pomáhala v zemi se zakládáním Irácké vojenské akademie v Ar Rustamiyah (Iraqi Military Academy Ar Rustamiyah – IMAR), jež byla slavnostně otevřena v září 2005, dále s Iráckou obranou akademií (National Defence University – NDU) v IZ v Bagdádu a také s Výcvikovým centrem (TEDC), které vzniklo v červenci 2006 (Natoaktual.cz 2011).

Hlavními sektory výcviku se staly: profesionalizace a výcvik iráckých důstojnických ozbrojených sil, vzdělávání a profesní rozvoj vojenských složek na poddůstojnických akademiích, jak v Iráku, tak i v zahraničí; podpora struktury iráckého

¹⁹ Partnerství pro mír je iniciativa NATO, jež se poprvé objevila na summitu organizace v Bruselu v roce 1994. Hlavním úkolem partnerství je neustálé upevňování bezpečnosti v Evropě. V programu je zapojeno okolo 20 zemí spolupracujících s NATO především v rámci obranného sektoru. Mezi jednotlivými státy a Severoatlantickou aliancí dochází k občasným dialogům a k snaze o budování skutečného partnerství (Příručka NATO 2001: 65).

velení a řízení; a v neposlední řadě i profesionalizace Irácké federální policie (Iraqi Federal Police – IFP) a také Irácké ropné policie (Iraqi Oil Police – IOP), jež je v této oblasti velice důležitou státní složkou. Veškeré činnosti v rámci mise byly koordinovány s iráckými úřady a vedeny náměstkem pro generální poradenství a školení. Celá akce funguje dle principu, že všechna rozhodnutí činí irácká vláda a Severoatlantická aliance poskytuje pouze rady, pomoc a doporučení (NATO Supreme Headquarters Allied Powers Europe 2014).

Problém se vyskytl při přerozdělování pravomocí mezi uskupením Mnohonárodnostních sil (Multi-National Forces – MNF) a vedením NTM-I, kde koordinace mezi oběma stranami byla kritická. Spornou otázku spolupráce vyřešilo opatření, na jehož základě byl generálporučík David H. Petraeus ustanoven do čela NTM-I i Mnohonárodnostního bezpečnostního přechodného velení pro Irák (Multi-National Security Transition Command Iraq – MNSTC-I), v rámci kterého působily MF v Iráku i při tréninku ISF. I přesto NTM-I stále zřetelně zůstávala pod přímým dohledem NATO a bezpečnostní dohled personálu Severoatlantické aliance poskytovaly MF, stejně tak jako celému Iráckému státu (NATO Review 2004).

Výcvik probíhal přímo v Irácké republice ve vojenských kempech, jako byly například kemp Dublin nebo Rustamiyah, ale také mimo zemi v některých členských státech NATO. Na těchto základnách bylo dosahováno vysokých norem, jenž zhruba odpovídaly těm, jichž je dosahováno na mnoha západních vojenských akademiích. Vysoké kvality dosáhl především program Carabinieri, jenž instruoval IFP ve speciálním kurzu. Policisté získali odborné znalosti týkající se operačního plánování, zpravodajských schopností, policejních postupů, zbrojních a bojových dovedností, ale také dostali průpravu v policejní etice a lidských právech. Důležitým bodem mise se stal přechod k samostatnosti ISF a postupný odchod školícího personálu aliance. Jednotlivé složky byly postupně školeny tak, aby posléze mohli již specializovaní iráčtí odborníci pokračovat ve výcviku bez pomoci (NATO Supreme Headquarters Allied Powers Europe 2014).

Operace v Iráku skončila 31. prosince 2011, kdy vypršel její mandát stejně jako veškerá práva vojsk NATO působících v zemi, ale i nadále docházelo ke komunikaci a

spolupráci mezi Severoatlantickou aliancí a Iráckou republikou. Došlo tak k vytvoření dlouhodobého partnerství aliance s Irákem. Během mise bylo vyškoleny více jak 5 tisíc vojáků a něco přes 10 tisíc policistů. V jednotlivých zemích organizace proběhlo okolo 2 tisíc kurzů, pro výcvik byla poskytnuta vojenská technika v hodnotě více než 115 milionů eur a okolo 17,5 milionu eur putovalo z darů svěřeneckého fondu 28 spojenců pro školení a vzdělávání v zařízeních NATO (NATO 2015b). Generální tajemník NATO prohlásil, že mise byla velmi úspěšná, trenéři aliance mohou být velice hrdí na to, co za 7 let trvání mise dokázali a jak přispěli k nastolení bezpečnostní způsobilosti Iráku. Díky tomu bude mnohem jednodušší navázat další strukturovanou spolupráci a podporovat tak demokracii a mír v zemi (NATO 2011).

3.1. Počáteční výcviková mise NATO v Iráku (NTIM-I)

Přípravná mise NATO v Iráku započala dne 30. července 2004 a její mandát vypršel o necelých 5 měsících později 16. prosince 2004, kdy z rozhodnutí Vrchního velitelství spojeneckých sil v Evropě (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR) plynule přešla v již plnohodnotnou výcvikovou misi. O ustanovení počátečního programu výcviku bylo rozhodnuto na summitu NATO v Istanbulu a jeho úkolem bylo vyzkoušet a určit, jak by měl takový strukturovaný výcvik iráckých obranných složek vypadat, aby posléze nestálo úspěšnému plnění vytyčených cílů nic v cestě. Předstunutý tým NATO z Velitelství spojeneckých sil (Joint Force Command – JFC) v Neapoli²⁰ byl vyslán do Iráku po skončení istanbulského setkání. Na základě rozhodnutí JFC došlo k zřízení NTIM-I dne 30. července. Nicméně do Iráku přijel tým NTIM-I až 7. srpna 2004 a celé jeho jádro dorazilo o týden později 14. srpna. Velitel SACEUR James L. Jones navštívil zemi hned v prvních dnech mise, aby dohlídl na její bezproblémové ustanovení. Během přípravy docházelo k zaškolování jednotlivých vybraných specialistů a instruktorů ze zemí NATO, kteří měli předávat nadále své zkušenosti

²⁰ Velitelství spojeneckých sil (JFC) v Neapoli je jedním ze dvou společných velitelství sil ve struktuře velitelství NATO. Vytvoření JFC v Neapoli bylo součástí transformace Severoatlantické organizace, která proběhla za účelem připravit vojenské struktury NATO na operační výzvy a dosáhnout akceschopnosti v dnešním novém tisíciletí. O vzniku JFC v Neapoli bylo rozhodnuto během summitu NATO v Praze v roce 2002 (NATO Allied Joint Force Command Naples 2016).

iráckým vojákům a policistům. NTIM-I měla také zajistit principy fungování vztahů mezi iráckou dočasnou vládou a koaličními silami Severoatlantické organizace (Natoaktual.cz 2004).

Pomoc od NATO a jednotlivých států paktu byla přerozdělována pomocí Koordinační skupiny NATO pro trénink a vybavení (NATO Training and Equipment Coordination Group – NTECG), jež byla ustanovena na setkání ministrů zahraničních věcí jednotlivých zemí organizace, které se konalo 8. a 9. prosince 2004 v Bruselu. Tato skupina zprostředkovávala a vyřizovala požadavky obou dvou stran, na straně jedné stálo NATO a na druhé dočasná vláda Iráckého státu, prostřednictvím těchto dvou pólů NTECG plánovala a řídila průběh mise (Isaszegi 2007: 51). Ministři se zde sešli poprvé od Istanbulského summitu, aby projednali pokračování a hlubší zapojení Severoatlantické aliance v Iráku a také v Afghánistánu. Podle generálního tajemníka NATO Jaap de Hoop Scheffera vládl na schůzi jednoznační konsenzus ohledně otázky dalšího vzdělávání v Iráku a jeho postupného rozšiřování.

Na začátku NTIM-I v Iráku sloužilo 45 osob z některých členských států NATO, během mise se toto číslo zvýšilo až na konečných 300 vyslanců, kteří pomáhali zrealizovat tento náročný projekt (NATO 2004). Na pomoc Irácké republice v rámci počátečního výcviku poskytlo své školitele 12 států: Bulharsko, Dánsko, Itálie, Kanada, Maďarsko, Nizozemí, Norsko, Polsko, Rumunsko, Turecko, USA a Velká Británie. Armáda české republiky se do NTIM-I nezapojila (Natoaktual.cz 2004).

Již 15. září 2004 bylo rozhodnuto generálem Jonesem o vytvoření TEDC nedaleko Bagdádu sloužícího pro trénink vysoce postavených členů ISF ve všech funkčních odvětvích. Hlavním milníkem TEDC se stal postoj k správnému vedení bezpečnostních složek iráckými vrcholnými představiteli a za cíl centrum považovalo vytvoření multietnického způsobilého bezpečnostního aparátu v zemi (NATO Review 2004).

Počáteční výcviková mise NATO byla vedena generálmajorem Carlem Hilderinkem z Nizozemska. Celá akce byla řízena pomocí dvou vrchních velitelství organizace: Velitelství spojeneckých sil pro operace (Allied Command Operations – ACO) se sídlem v belgickém Monsu a Velitelství spojeneckých sil pro transformace

(Allied Command Transformation – ACT) se sídlem v Norfolku ve Virginii. Tyto dvě velitelství přímo koordinovaly celou operaci pomocí Spojeneckého válečného centra (Joint Warfare Centre – JWC) v norském Stavangeru²¹, které spadá pod Norfolk a JFC v italské Neapoli, které přímo podléhá velitelství v Monsu (Reliefweb 2004). JWC ve Stavangeru má v rámci NATO za úkol poskytovat odbornou přípravu na podporu právě probíhajících misí; pomáhá ve vývoji nových konceptů, technologií a simulací během vojenských operací; zasazuje se o dodržování společných válečných doktrín a norem; poskytuje zásadní vzdělávání jednotlivých leaderů a vůdců a především řídí přípravu společných silových struktur organizace a kombinovaných štábů velitelské struktury. Tuto úlohu hrálo JWC i během NTIM-I (NATO Joint Warfare Centre 2016b).

3.2. Výcviková mise NATO v Iráku (NTM-I)

V předcházející kapitole jsme se dozvěděli o přípravném procesu, který předcházel samotné hlavní misi. NTM-I byla, na žádost prozatímní vlády Iráku a po schválení ministry zahraničí jednotlivých zemí Severoatlantické aliance během zasedání SACEUR, započata dne 16. prosince 2004. Tím byla připravena cesta pro další školící personál, jenž se teď v Iráku měl nacházet ve větším měřítku. Fakticky to znamenalo přísun okolo 300 osob. Také poradenství a školení, které začalo již během NTIM-I, zaznamenalo vysoký nárůst. A v neposlední řadě, jak již naznačují nadpisy jednotlivých kapitol, došlo ke změně názvu mise z počáteční jen na výcvikovou misi NATO v Iráku (Lynch – Janzen 2006: 29–30).

Jak již bylo řečeno, NTM-I plnila poslání zahrnující profesionalizaci vojenských a policejních struktur a institucí. Hlavním úkolem bylo budování a rozvoj trvalých národních a soběstačných bezpečnostních sil, jež by byly schopny zajistit bezpečnost iráckých občanů a demokratický vývoj země. NTM-I představovala pouze velikostně relativně malou operaci s omezenými zdroji, ale nedozírného strategického dopadu na

²¹ Společné válečné centrum (JWC) ve Stavangeru vzniklo v roce 2003 v rámci rekonstrukce vojenského velení NATO, jenž byla schválena na summitu organizace v Praze v roce 2002. Toto středisko neustále mění vojenské postupy zaváděním vysoce realistických, náročných a kombinovaných tréninků a vývojem inovativních konceptů a učebních osnov pro alianci a tím přispívá k celkové vojenské transformaci (NATO Joint Warfare Centre 2016a).

Iráckou republiku. NTM-I se skládala ze tří divizí, z nichž každá měla za úkol podporovat určitou linii činností (ibidem).

První sektor představoval školení a vzdělávání, které zahrnovalo vývoj vojenské teorie a koordinace výcviku mimo Irák, přímo v jednotlivých zemích Severoatlantické organizace; profesionalizaci důstojnického vzdělávání a výcviku a profesní rozvoj starších poddůstojnických kádrů. Druhá linie obsahovala operační centra a poradenství, především v oblasti vládnutí, pro ministerstvo obrany, vnitra a v neposlední řadě i pro předsedu vlády. A posledním třetím odvětvím byl trénink bezpečnostních sil, zastoupený cvičením irácké federální policie italským Carabinieri (Lynch – Janzen 2006: 30–34).

Plné zapojení organizace do výcviku znamenalo, že již v únoru 2005 bylo dosaženo úplného nasazení a financování mise. Nejprve byl do školení zahrnut pouze vojenský sektor obranných složek, ale v listopadu roku 2006 po summitu NATO v Rize se vlády zemí aliance dohodli na rozvoji výcviku. Od této doby byl započat strukturovaný trénink pro četnictvo a národní policii. V prosinci 2008 byla mise znovu rozšířena i do jiných oblastí. Nově docházelo k standardizaci důstojnického vzdělání, reformě obrany a především k budování obranných institucí. Téhož roku na summitu v Bukurešti bylo stanoveno, že Severoatlantická aliance rozvine dlouhodobé partnerství s Irákem, v rámci takzvané strukturované spolupráce a to i po ukončení mise (Lynch – Janzen 2006: 32–33).

Přesné datum skončení mise nebylo ze začátku jasně dané, ale nepočítalo se s tím, že by výcvik trval až do roku 2011. Tento rok byl určen až ve smlouvě, kterou uzavřelo NATO s vládou Irácké republiky a k jejímuž podepsání došlo 26. července 2009. V dohodě stálo, že školitelé ze zemí aliance mají právní nárok pobývat na území Iráku až do prosince 2011. V tomto roce také zahájila organizace námořní a letecký výcvik (NATO shape 2004: 10).

3.2.1. Organizační struktura mise

Jak už jsme se dozvěděli, NATO jako organizace se nezúčastnilo Irácké invaze v roce 2003, pouze zde založilo o rok později tréninkovou misi, jež byla post konfliktního charakteru a měla za úkol stabilizovat situaci v zemi (Kirchner – Domínguez 2011).

Jedním z nejdůležitějších kroků v rámci NTM-I se stalo vytvoření Iráckého tréninkového a předpisového velení (Iraqi Training and Doctrine Command – ITDC), jenž bylo založeno s pomocí NATO a které představovalo jeden z nejdůležitějších předělů na cestě k demokratickému vývoji bezpečnostního sektoru v Iráku v delším časovém úseku. ITDC sloužilo k vytváření a vydávání nejrůznějších doktrín a úkolů, za něž neslo plnou odpovědnost. Velení tedy tvořilo jakýsi teoretický a strategický rámec pro další realizační centra, která jej uváděla do chodu. Uskutečnění všech vydaných nařízení a plánů měla na starost dvě instituce: Taktické tréninkové velení (Tactical Training Command – TTC) a Národní obranná univerzita (NDU). Za mentoring a další vývoj osnov z TTC bylo zodpovědné Mnohonárodnostní bezpečnostní přechodné velení pro Irák (MNSTC-I) sídlící v mezinárodní zóně (International Zone – IZ). MNSTC-I se dále větvilo do dvou center: na jedné straně stálo Taktické předpisové centrum (Tactical Doctrine Centre – TDC) a na straně druhé Vyučovací centrum (Lessons Learned Centre – LLC), v rámci jehož probíhal „robust Lessons Learned“ proces. LLC operovalo v budově kulturního centra v IZ, kde měla svoje velitelství umístěné i NTM-I. Další institucí fungující s pomocí NTM-I, ale i MNF-I a MNSTC-I byla Irácká skupina ministerstva obrany pro tvoření předpisů (Iraqi Ministry of Defence Doctrine Working Group – IMDDW), která byla pověřena vytvářením doktrín a směrnic. Nejdůležitějším výstupem IMDDW se stala Protipovstalecká doktrína (Counter Insurgency – COIN), jež měla za cíl úspěšně bojovat proti povstalcům. Byla přeložena do arabštiny a schválena ministrem obrany Iráku, následně ji iráctí představitelé začlenili do osnov NDU a do všech učebních plánů na všech úrovních (NATO 2007).

Další velice důležitou složkou byla Koordinační skupina NATO pro trénink a vybavení (NTECG), která nově zajišťovala veškeré věci týkající se výcviků mimo zemi.

Skupinu založilo velitelství NATO v říjnu 2004 a stala se velice významnou institucionální inovací. Vedení NATO mělo vedle NTECG ještě Synchronizační buňku pro trénink a vybavení (Training and Equipment Synchronization Cell – TESC) v Bagdádu a ta také pomáhala s přípravami zahraničních misí (Kirchner – Domínguez 2011).

Podle mého názoru v této podkapitole můžeme zcela jasně vidět velice propracovanou strukturu mise NATO působící v Iráku. Na tak omezenou misi, jež čítá méně než 1000 pověřených osob, byl počet center a základen, buďto přímo zřízených Severoatlantickou aliancí, nebo pouze s ní spolupracujících, opravdu vysoký. NATO pomohlo v Iráku vybudovat zaměřením široké a akceschopné obranné a státní složky. Mělo velkou zásluhu na postupně zlepšující se situaci v zemi a mnoho faktorů nasvědčovalo tomu, že úspěch v dílčí misi NATO povede i k celkovému úspěchu, kdy Irák bude schopný samostatně fungovat a spravovat svoje území. Nyní si v nadcházejících třech podkapitolách seznámíme s jedněmi z nejdůležitějších vojenských institucí, jež fungovaly pod hlavičkou NATO v Iráku.

3.2.2. Národní obranná kolej (NDC)

Národní obranná kolej (podobná vysoké vojenské škole) byla hlavním střediskem pro poskytování vysoké úrovně vzdělání a odborné přípravy. Vysoká škola se zaměřovala na velké strategické a vojenské záležitosti. NTM-I rozjelo projekt NDC v roce 2006. Kolej měla za úkol výcvik vysokých vojenských úředníků a důstojníků, kteří měli později zastávat vysoké funkce v ISF. Kurz na NDC byl orientován jak na regionální otázku, tak i na tu mezinárodní. Vysoká škola nabízela jednorocní postgraduální studium v oboru strategického plánování národní bezpečnosti. Pro studenty jsou nabízeny i učební pobyty v zemích NATO a také se uskutečnila jednotýdenní návštěva italského vojenského centra. Pro vojáky to byla možnost nahlédnout do vojenského a obranného systému i mimo Blízký východ. Tato instituce by měla do budoucna poskytnout pevný základ pro dlouhodobou stabilní obranu země (NATO shape 2004: 13).

3.2.3. Irácká vojenská akademie v Ar Rustamiyah (IMAR)

Irácká vojenská akademie (IMAR) leží na předměstí hlavního města Iráku Bagdádu a NTM-I se zde začala angažovat 15. července 2006, kdy byl zahájen výcvik pod hlavičkou NATO. Severoatlantičtí odborníci působící v Iráku instruovali zde na akademii odpovědný personál při zaučování iráckých vojenských důstojníků. Armádní instituce původně vznikla po vzoru britské královské vojenské akademie v Sandhurstu v roce 1924 z iniciativy Velké Británie. Irák se Spojeným královstvím hojně spolupracoval ohledně IMARU až do vypuknutí první války v Zálivu v 90. letech 20. století, v tu dobu byly styky nadobro přerušeny. Strategické místo Iráčané definitivně opustili až v roce 2003 před druhou válkou v Zálivu, během níž došlo k vyplenění vojenské školy.

Avšak již v roce 2004 byla zahájena rekonstrukce budov a o necelé dva roky později 19. ledna 2006 absolvovalo školu prvních 73 kadetů. Před započítím mise NATO na vojenské akademii dokončilo kurz dalších 157 studentů během druhé etapy v dubnu roku 2006. Posléze proběhly následující dva výcviky v srpnu a prosinci již pod mandátem NTM-I, které vyprodukovaly postupně 135 a 207 zkušených kadetů. V roce 2007 se kapacita jednotlivých kurzů pohybovala okolo 700 rekrutů, docházelo tak postupně ke kvantifikaci procesu a zvýšení produkce akceschopných participantů ISF. Před započítím školení probíhalo 4denní výběrové řízení iráckých vojenských činitelů, kteří se v případě přijetí zúčastnili 12měsíční praxe skládající se z tří úrovně přípravy na IMAR, z níž každá trvala 4 měsíce. V první fázi cvičení získali kadeti základní militantní dovednosti v oblastech zručnosti se zbraní, polním řemeslu, v taktice a výcviku. Během celého kurzu byl kladen důraz právě na praxi jednotlivých armádních technik a současně bylo školení obohacováno akademickým studiem týkajícím se především umění vést a učit další podřízené. Na konci dvanáctiměsíčního úsilí by měli být zdárně vyučení kadeti schopni stát se veliteli čt nově irácké armády (NATO 2007).

3.2.4. Společná personální kolej a velení (JSCC)

Tato frakce se od začátku mise zaměřuje na vývoj společného personálního velení. Bylo vytvořeno zvláštní školení pro budoucí školitele v rámci personální koleje. Kurz pro první personální instruktory započal v dubnu 2005. Jednotlivé vyučené týmy se zaučovaly po devět týdnů v iráckém systému podle potřeby. JSCC se vedle vojenské akademie také nacházelo v táboře v Ar Rustamiyah. Oficiálně bylo JSCC otevřeno až v 27. září 2005 (Disdel 2007: 10–11).

Na JSCC zároveň probíhaly dva pilotní kurzy. Tím prvním byl kurz pro mladý personál (The Junior Staff Course). Tento seminář byl ustanoven mezi červnem a srpnem roku 2005. Na této úrovni se vzdělávali studenti z řad kapitánů na podplukovníky, na jejich výběr dohlížela Irácká výběrová komise. Komise zajišťovala spravedlivý výběr rekrutů do armády, námořnictva a letectva. Náplň kurzu zahrnovala školení v rámci plnění povinností na úrovni generálního štábu. Jednotlivé třídy studovaly taktiku protipovstaleckých bojů na simulovaných operacích. V květnu 2006 byl po 7 a půl měsících dokončen první Kurz pro mladý personál na JSCC v rámci něhož došlo k vyškolení 50 studentů, kteří se stanou předními zaměstnanci vojenských praporů a brigád. Tím druhým se stal Kurz pro starší personál (The Senior Staff Course). Tento kurz byl započat v září roku 2005. Na této úrovni se vzdělávali studenti z řad podplukovníků na brigádní generály (Disdel 2007: 11–12).

3.2.5. Trénink Irácké federální policie

NTM-I nezahrnovala výcvik Irácké federální policie (IFP)²² od samého začátku. Trénink policejních složek oficiálně začal až v říjnu roku 2007. Ke školení policistů nedocházelo pouze uvnitř Irácké republiky, ale i na základnách v 23 zemích NATO. Tato spolupráce se ukázala jako vysoce produktivní a úspěšná, již v srpnu 2010 stačili profesionální školitelé připravit necelých 9000 iráckých federálních policistů schopných vykonávat každodenní službu. Vedle klasických policistů bylo vyškoleny i dalších 2500 úředníků pracujících v policejní správě a 200 senior poddůstojníků (Kirchner – Domínguez 2011: 57).

Výcvik IFP dostal na starost italský oddíl Carabinieri, jemuž při plnění mise napomáhala i francouzská Gendarmerie. Tento 2 letý program měl k dispozici 40 specialistů z řad Carabinieri a pouze toto omezené množství italských vojáků mělo za úkol vybavit základními dovednostmi 75 % iráckého policejního aparátu. Člověk, který na celou akci dohlížel, byl italský generálmajor Alessandro Pompegnani. Mezi jeho další kompetence patřila i významná funkce zástupce velitele NTM-I. Pompegnani se nechal slyšet, že výcvik irácké policie byl velice náročný a odlišný od zbytku školení, jež Carabinieri prováděla ve více než 100 různých státech, přesto se mu zapojení italských policejních jednotek zdálo jako nejlepší možný způsob, který se nakonec ukázal velice produktivním a úspěšným. Celý program probíhal poblíž mezinárodního letiště v Bagdádu v kempu Dublin, který sloužil pouze účelům policejního cvičení. Za dva roky zde došlo k vyškolení osmi praporů národní policie, každý kurz zvláště trval 2 měsíce, kdy během velice intenzivního tréninku byli irácké složky podrobeny znalostem protipovstaleckých a forenzních dovedností a získali zkušenosti, jak se zachovat během jakýchkoliv nepokojů a jak zvládat práci s davem lidí. Situace byly přizpůsobeny nejnaléhavějším potřebám Iráckého státu (Findlater 2007).

²² Irácká federální policie (Iraqi Federal Police – IFP) je orgánem stojícím uprostřed obraného spektra země mezi iráckou armádou a Iráckou národní policií (Iraqi National Police – INP). Tato obraná složka vznikla, protože armáda nemá pravomoci pro vstup do vnitrostátních konfliktů podle mezinárodního práva a IFP má do určité části zastávat její funkci, kontroluje sporné situace uvnitř státu, jež nespádají do kompetence INP. Generálem IFP byl v roce 2011 generálporučík Hussein Jassim Al Awadi (Soldiers 2011).

K vzdělávání policejních úředníků docházelo i mimo Irák. Jedním z příkladů byl dvouletý trénink veškerých policejních byrokratů z ministerstva obrany a vnitra v Norsku. Program zahrnoval důkladnou instruktáž ve věci lidských práv a profesionálního zacházení s demokratickou společností (Gentian 2013: 343). 19. února 2008 byl v Bagdádu ukončen již druhý školící kurz IFP a to s obrovským úspěchem. S italskými Carabinieri spolupracoval během operace i generál Babakir (náčelník štábu pro irácké pozemní síly) a především major generál Hussein, který byl velitelem Irácké národní policie (Iraqi National Police – INP). Všichni společně i s italským představitelem dohlíželi na hladký průběh mise a předali vyznamenání všem absolventům, což v rámci druhého kurzu čítalo neuvěřitelných 500 iráckých policistů (Gardner 2008b). Poté 21. dubna 2008 byl uzavřen třetí kurz, jímž úspěšně prošlo 400 rekrutů, kterým se nově dostalo i školení v boji proti terorismu. Kurz federální policie se velice pozitivně vyvíjel a obrovskou zásluhu na tom měl především italský generál Gianfrancesco Siazzu, jež byl hlavním velitelem polovojenské skupiny Carabinieri. Studenti také poprvé prokázali nabitě zkušenosti přímo v praxi, když si během nepokojů v Bagdádu poradili s neutichajícím davem (Gardner 2008a: 10 – 11).

V rámci výcviku seznamovali zahraniční strážci zákona rekruty i se stabilizací v osvobozených oblastech od Dáiš²³. Itálie totiž představuje jednoho z členů anti-Dáišské koalice, jež v Iráku také operuje, a proto bylo i toto odvětví zahrnuto do strukturovaného tréninku (Ambasciata d'Italia Baghdad 2015). 19. prosince došlo k připojení dalších 749 studentů, policejního programu z Basry, Bagdádu, Mosulu a regionů na severu Iráku, ke svým kolegům, kteří v té době představovali těleso čítající okolo 9 a půl tisíce zkušených policistů. Jednalo se již o 15. kurz v řadě, jehož se vedle IFP účastnili v některých případech i Zerevani – policejní složky Kurdské regionální vlády (Valentin 2010). Toto byl ojedinělý projekt, kde se mimo jiné započal proces částečné integrity etnických skupin v Iráku. V rámci mise se využíval především výborný bojový potenciál kurdských policistů. Dalším krokem na cestě k stabilnímu a

²³ Slovo Daesh (v češtině Dáiš) je akronymem, který označuje skupinu Islámský stát v Iráku a na území historické Levanty. Jednotlivá písmena mají svůj osobitý význam: D označuje slovo „ad-Daula“, což má za význam stát; písmeno A zastupuje přídavné jméno „al-Islamiya“, což znamená islámský; E je prepis odkazující na slovo „al-Iraq“, jehož význam je Irák a SH je spojení značící „aš-Sham“, jinak také označení pro území Levanty (Bittner 2015).

bezpečnému státu se stal okamžik, kdy došlo k bourání společenských bariér mezi arabskými a kurdskými rekruty (Defence Video & Imagery Distribution System 2009). Kurdský poručík Mustafa Hajar pronesl o vytvořeném partnerství: „Když jsme sem poprvé přišli, nemysleli jsme si, že by s námi zacházeli stejně, jako to dělali. Teď jsem připraven pracovat s našimi arabskými bratry a to zejména v oblastech společného zájmu.“ (Defence Video & Imagery Distribution System 2009).²⁴ Velitel italských jednotek Carabinieri plukovník Luciano Zubani byl také názoru, že největší význam pro následný posun policejních sil v zemi měla koordinace ve vzdělávání arabských a kurdských úředníků ruku v ruce (ibidem).

Na začátku roku 2012 již byla IFP samostatným orgánem, schopným vykonávat svoji funkci a v rámci mezí zabezpečit svůj lid. ISF převzaly iniciativu za obhajování svého vzdušného prostoru i státní hranice. Od roku 2003 udělala tato složka iráckého defenzivního sektoru obrovský pokrok. Na začátku mise nebyli federální policisté schopni samostatně zajistit požadovanou míru ochrany pro svůj lid, ale výcvik v rámci NTM-I jim ukázal, jak se na vlastní pěst postarat o jednotlivé bezpečnostní hrozby a především jak efektivně bránit svoji vlast. Již v roce 2011 dosáhla irácká bezpečnost vysokého měřítka, oproti roku 2007 to byl opravdu veliký pokrok. V tomto roce se na území země odehrálo okolo 1600 útoků každý měsíc, naopak v roce 2011 toto číslo kleslo na pouhých 400 ataků během 30 dní. Tento zjištěný fakt je jedním z ukazatelů nastolené úspěšné transformace a předzvěstí budoucí akceschopnosti autonomní IFP. Dalším důležitým vítězstvím se stal přechod vlivu nad národní policií přímo do rukou občanů, jelikož ministr vnitra dostává své pravomoci od premiéra a parlamentu, který je volen přímo lidem (Soldiers 2011).

Jak můžeme vidět v této kapitole, země NATO (v tomto případě Itálie) poskytly pro NTM-I opravdu velice omezený počet školicího personálu. Pro trénink IFP bylo určeno pouhých 40 italských policistů, což je v porovnání s mnoha jinými misemi Severoatlantické aliance velice zanedbatelný počet. Avšak i přes tento malý počet poskytnutých profesionálů dokázaly složky NATO vyškolit ohromné množství

²⁴ Znění v originále: „When we first came here we didn't think they would treat us as well as they did. Now I'm ready to work with our Arab brothers, especially in the areas of mutual interest.“ (Defence Video & Imagery Distribution System 2009).

profesionálních policistů, z nichž někteří budou schopni sami školit další irácké policisty. Výcvik IFP je jedním ze tří odvětví už tak velice malé mise NATO v Iráku, přesto byly policisté z řad NATO pověřeni výcvikem 75 % veškerého iráckého policejního aparátu, což dokazuje ohromný potenciál, který mise měla. I když se velikostně nemohla rovnat s jinými pomocnými strukturami působícími v Iráku, byla to právě ona, kdo se ve veřejném bezpečnostním sektoru postarala o největší zásluhy. V následující kapitole se zabývám jednou z podsložek výcviku státní policie a to konkrétně Iráckou ropnou policií.

3.2.5.1. Irácká ropná policie

Trénink takzvané Irácké ropné policie (IOP) byl jedním z expandujících programů výcviku italské polovojenské jednotky Carabinieri, jenž se soustředil na strategické hospodářské odvětví v Iráku. Ochrana ropy se stala pro Iráckou republiku stěžejním bodem, jelikož mohla pomoci zemi v její úspěšné rekonstrukci. Trénink se odehrával v kempu Dublin a byl nedílnou součástí výcvikové mise NATO v zemi (NATO 2011b).

Cílem programu, který byl zahájen v říjnu 2010, bylo vyškolení kádrů odborníků, kteří v budoucnu budou mít za úkol chránit nejdůležitější průmysl ve státě. Každý základní kurz trval 7 týdnů a připravil okolo 120 policistů schopných starat se o hospodářskou bezpečnost země. Do konce roku 2011 absolvovalo trénink téměř 1100 policistů a vytvořila se silná skupina instruktorů T3 a T5 (NATO 2014).

Jako cíl programu byla vytyčena ochrana čtyř hlavních strategických rafinérií v Iráku a dalších devíti regionálních. Vedle rafinérií měla IOP ochraňovat dalších 6400 kilometrů iráckých ropovodů a plynovodů. Mezi hlavní témata školení patřila topografie, technologie ropné infrastruktury, pozemní navigace, sebeobrana, výcvik se zbraní a také postupy dozoru nad ropným pokladem. Poslední ze 7 týdnů cvičení skládali studenti zkoušky z jednotlivých vyučovaných disciplín, po jejichž úspěšném absolvování se stali způsobilými vykonávat danou službu. Na konci srpna 2011 byl

dokončen již 5. cyklus výcviku a podařilo se instruovat dohromady okolo 1000 agentů a důstojníků (Sampson 2011).

Kurz by měl zabránit také případným teroristickým, či pašeráckým útokům na jednu z nejcennějších komodit v zemi, jejíž ochrana je primárním záměrem. Italští instruktoři velice zdařile školili rekruty v tom, jak zacházet a řešit situace s podezřelými osobami, ale také v boji s pašováním a paděláním dokumentů týkajících se ropného průmyslu. Nejdůležitějším výnosem celé akce byla schopnost nejvýkonnějších iráckých absolventů nadále předávat své zkušenosti dalším adeptům a tím napomohla k vytvoření soběstačného školícího mechanismu. Ten by mohl vést k založení aktivní ropné policejní akademie v budoucnu, což bylo hlavním smyslem mise NATO v Iráku – přechod veškerých bezpečnostních složek k samostatnosti a profesionalitě (NATO 2011b).

4. Spolupráce NATO a Iráku po ukončení mise

Na základě úspěchu, jenž zaznamenala NTM-I v Iráku, bylo zcela zřejmé, že spolupráce Severoatlantické aliance s Iráckým státem bude kooperovat i v letech následujících v rámci vytvořeného strukturovaného partnerství mezi oběma subjekty. NATO i nadále participovalo v zemi v nejméně ve dvou odvětvích, jež nastolilo již v průběhu oficiálního výcviku. Oblasti zahrnovaly především pomoc při profesionalizaci iráckých armádních vzdělávacích systémů na důstojnických a poddůstojnických školách. Učební plán vedl účastníky od středního stupně důstojnické nauky a školení personálu až k vzdělávání na vysoké úrovni na válečných kolejích. Druhý sektor se specializoval na zaučování iráckých militantních vůdců v rámci jednotlivých národů (Dubik 2011: 10).

Jedním z nejdůležitějších kroků v navyšování pokračujícího partnerství se stalo podepsání dohody o spolupráci NATO s Irákem dne 24. září 2012, jež měla ještě více prohloubit bezpečnostní vazby mezi oběma stranami a pomáhat Iráku i nadále budovat bezpečnostní složky. Mezi NATO a Irákem došlo k ustanovení plnohodnotného partnerství takzvaným Programem pro individuální partnerství a spolupráci (Individual Partnership and Cooperation Programme – IPCP). Tento program signoval kooperaci v rámci kultivování odborných znalostí národních obranných akademií, vývoje kapacit bezpečnostních institucí. Organizace navázala trvalý politický dialog s Irákem a dále bude pokračovat i spolupráce odborného vzdělávání v oblastech terorismu, krizového řízení a pomoci při katastrofách. Aliance se nově pokusí zabývat i vývojem logistiky v Iráku. Vzájemný vztah obou stran byl založen na principech respektování suverenity a dodržování mezinárodního práva, společného vlastnictví a vzájemného prospěchu. Irák se tímto krokem dostal do takzvané NATO partnerské rodiny, v jejímž rámci pracuje aliance s různými globálními partnery v oblastech společného zájmu (NATO 2014).

I když se Irák nachází ve velice špatné situaci, kdy na jeho území působí jednotky Islámského státu a stát je prakticky na hranici rozkladu. Severoatlantická aliance vybudovala takzvaný „balíček“ pro Irák, v rámci něhož chce NATO napomáhat s dalším vývojem ISF, tentokrát je školit v boji proti Islámskému státu. Nakonec byl na jaře roku

2016 odstartován nový trénink pod hlavičkou NATO, kdy aliance pomáhá ISF v boji proti Islámskému státu. Vojenský trénink byl zahájen na území Jordánska. Aliance zde má v plánu vyškolit až necelých 400 iráckých vojáků schopných zemi bránit před radikálními islamisty už za půl roku. Vojáci z řad NATO budou školit irácké armádní příslušníky v mnoha odvětvích a v neposlední řadě budou napomáhat ISF s celkovou obranou země. Dále také aliance začíná uvažovat o celkovém zapojení do koalice působící proti Islámskému státu, což by znamenalo radikální obrat v politice NATO, jež doposud stavěla proti celkovému zapojení organizace do této protiislámské koalice (Natoaktual.cz 2016).

4.1. Situace v Iráku po ukončení mise

I když pouze omezená mise NATO, jež pomáhala s přestavbou ISF v několika sektorech, byla ve svém jádru úspěšná, nestačila tato snaha zamezit dějům, které se v posledních letech v Iráku odehrávají. NATO nepodniklo žádnou další strukturovanou misi na území Iráku od konce NTM-I v roce 2011, pouze zde působí v rámci IPCP.

V létě 2014 došlo ke zvolení nové vlády Iráku v čele s premiérem Haiderem al-Abadim, která představovala podle tehdejšího generálního tajemníka NATO Rasmussena úsvit nové naděje při překonávání etnických a sektářských rozdílů v zemi. Tato vláda by měla v zemi budovat jednotu a bedlivě střežit bezpečnost svých obyvatel, aby se jim dostatečně přiblížila, protože právě to by mohlo napomocť při boji s Islámským státem, jenž na území Iráku operoval a stále operuje. Na summitu NATO ve Walesu aliance znovu potvrdila svůj závazek vůči Iráku v rámci strukturovaného partnerství. NATO by bylo v případě žádosti o pomoc ze strany irácké vlády ochotno začít okamžitě zvažovat budování kapacit pro podporu a pro ještě větší zefektivnění bezpečnostních složek (NATO 2014).

Situace v Iráku není příznivá a státu hrozí naprostý rozklad. Loren Thompson uvádí hned 5 důvodů, proč je naprosto zbytečné snažit se zemi stabilizovat a pomáhat jí v její rekonstrukci, ať už se jedná o misi NATO či působení amerických jednotek. Podle Thompsona není životnost státu v delším časovém měřítku možná. Prvním důvodem

jsou naprosto nesmyslné hranice nereflektující rozložení etnických skupin v zemi. A právě výskyt několika nekompatibilních etnik je druhým problémem. Mezi další rozkladače státu patří všudypřítomná korupce, autokratická tradice vládnutí a v neposlední řadě také hluboce zakořenění obraz systémové brutality, jež byla v Iráku uplatňována mezi jednotlivými etniky. Co se stane v budoucnu s Iráckým státem, není naprosto jasné, ale všechny mezinárodní uskupení toužící pomoci Iráku k vybudování stabilního bezpečného státu, by si měly uvědomit, že pouze rekonstrukcí bezpečnostních a politických složek tíženého efektu nedosáhnou (Thompson 2015: 1–2).

5. Závěr

Podle toho jak se vyvíjí dnes situace na Blízkém východě, lze snadno dojít k názoru, že přestavba iráckých bezpečnostních složek vedená týmem NATO (vedle Severoatlantické aliance zde působilo mnoho dalších uskupení) nebyla úspěšná a nezajistila bezpečnost a demokratický vývoj v zemi, což by ve své podstatě bylo milné tvrzení. Názory se liší. Někteří aktéři podílející se na realizaci mise jsou zklamaní, jelikož se domnívají, že Iráčané plně nevyužili možností, které jim pomoc zahraničních školitelů poskytla (Garamone 2014). Naopak armádní generál Martin E. Dempsey (velitel NTM-I i MNSTC-I) tento většinový názor nepotvrdil, když řekl: „Mladí muži a ženy, kteří šli do Iráku, vyhráli svůj boj - udělali přesně to, o co jsme je požádali, aby udělali.“ (Garamone 2014)²⁵. Generál Dempsey považuje působení USA a NATO za ve svém jádru úspěšné a je hrdý na to co zde dokázali, avšak není si zdaleka jist, zda Irák dokázal nějak přínosně zúročit čas, jenž mu byl několika nemalými mezinárodními uskupeními věnován. Od roku 2011, kdy odešli veškeré pomocné jednotky ze země, je Irák stále více nestabilní. V roce 2013 se odhadoval počet mrtvých iráckých občanů na 8 tisíc, což nasvědčuje přetrvávajícím nepokojům v Iráckém státě. I přes veškeré tyto problémy se najde mnoho odvážlivců, jenž to s Irákem nevzdávají. Dempsey tvrdí, že irácké bezpečnostní složky jsou stále kompetentní a věrohodné a vláda, na níž je stále vyvíjen větší a větší tlak, bude i v budoucnu hledat účinná politická opatření (ibidem).

Podle mého názoru pokud se zaměříme na misi NATO jako takovou, nedá se říci, že by byla neúspěšná. Ba naopak, vojákům ze států Severoatlantické aliance se podařilo vyškolit několik tisícovek zkušeného vojenského personálu a další tisícovky profesionálních vojáků, kterým se dostalo výcviku na opravdu vysoké úrovni. Myslím, že NTM-I se stala více než úspěšnou misí, stala se i nadějí pro vytvoření strukturované spolupráce s NATO, k čemuž také posléze došlo. NATO ustanovilo v Iráku pouze velice malou omezenou misi, proto si myslím, že není úplně objektivní považovat destruktivní vývoj země po ukončení mise za její naprosté selhání. V celkovém měřítku se přestavba Iráku ve stabilní stát s fungujícími státními složkami nepovedla, avšak neviděla bych to

²⁵ Znění v originále: „The young men and women who went to Iraq won their fight – they did exactly what we asked them to do.“ (Garamone 2014).

rozhodně jako následek neúspěšné rekonstrukce bezpečnostních složek. Irák se potýkal s mnoha problémy, jak již bylo napsáno v předchozí kapitole, které nám naznačují, že stát s takovými podmínkami nebude nejspíše nikdy schopen bezproblémové existence. V zakonzervovaném prostředí diktátorské vlády, jenž v Iráku panovala do roku 2003, se tyto problémy navenek nijak neprojevovaly. Dnes však vystupují na povrch a ukazují obrovský vnitřní rozklad Iráku a všechny křivdy, jež doposud nebyly napraveny, jsou dalším hřebíkem pomyslné irácké rakve.

Seznam pramenů a literatury:

Knihy a články:

Bouchal Martin (2006). Bezpečnostní složky v post-saddámovském Iráku. In: Cabada Ladislav, *Blízký východ v současném světě II*. (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.), s. 9-18.

Bouchal Martin (2011). Irák. In: Ježová, Michaela – Burgrová, Helena eds., *Současný Blízký východ* (Brno: Barrister &Principal), s. 147-161.

Butler, Nicola (2004). Deep Divisions over Iraq at NATO's Istanbul Summit. *Disarmament Diplomacy* (78), nestránkováno.

Disdel, Clive (2007). What is NATO doing in Iraq. *Spirit of the air* 2 (5), s. 9–13.

Gardner, Erica (2008a). Eliminating disorderly conduct. *The Advisor* (5), 10 – 11.

Gombár, Eduard – Pecha, Lukáš (2013). *Dějiny Iráku* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Hlaváček, Pavel (2010). *Atlantismus v době krize* (Plzeň: Západočeská univerzita).

Isaszegi, Janos (2007). *NTM-I NATO Training Mission in Iraq and the Iraqi Security* (Graz: Hungarian Defence Forces Central Training Base). Dostupné na <http://193.224.76.2/downloads/konyvtar/digitgy/publikacio/isaszegi/2007.06.18..pdf> (15. 3. 2016).

Kirchner, Emil J. – Domínguez, Roberto (2011). *The Security Governance of Regional Organizations* (New York: Routledge).

Kříž, Zdeněk (2006). *Adaptace Severoatlantické aliance na nové mezinárodní bezpečnostní prostředí* (Brno: MIKADAPRESS a. s.).

Lynch, Rick – Janzen, Phillip D. (2006). NATO Training Mission–Iraq Looking to the Future. *Joint Force Quarterly* 40 (1), s. 29–34.

NATO shape (2004). *NTM-I Web page Update*. Dostupné na <http://www.aco.nato.int/resources/10/documents/ntmi.pdf> (30. 3. 2016).

Příručka NATO (2001). *Partnerství pro mír* (Brusel: Office of information and press NATO).

Taylor, Claire (2004). NATO: The Istanbul Summit. *Research Paper 4* (60), s. 7–46.

United Nation Security Council (2002). *Resolution 1441*, 8. 11. 2002. Dostupné na <http://www.un.org/Depts/unmovic/documents/1441.pdf> (29. 3. 2016).

United Nation Security Council (2003). *Resolution 1483*, 22. 5. 2003. Dostupné na http://www.unesco.org/culture/laws/pdf/resolution1483_iraq_en.pdf (16. 3. 2016).

United Nation Security Council (2004). *Resolution 1546*, 8. 6. 2004. Dostupné na [http://www.uncc.ch/sites/default/files/attachments/S-Res-1546%20\[2004\].pdf](http://www.uncc.ch/sites/default/files/attachments/S-Res-1546%20[2004].pdf) (20. 3. 2016).

Zyberi, Gentian (2013). *An Institutional Approach to the Responsibility to Protect* (Cambridge: Cambridge University Press).

Internetové zdroje:

Ambasciata d'Italia Baghdad (2015). *Closing ceremony of the first Iraqi Police training course*

(http://www.ambbaghdad.esteri.it/ambasciata_baghdad/en/ambasciata/news/dall_ambasciata/2015/08/cerimonia-conclusiva-del-primo.html, 8. 3. 2016).

Bittner, Petr (2015). Co je to DAESH a proč na tom záleží?. *Deník Referendum Víkend*. 21. 11. 2015 (<http://denikreferendum.cz/clanek/21725-co-je-to-daesh-a-proc-na-tom-zalezi>, 8. 3. 2016).

Defence Video & Imagery Distribution System (2009). *Kurdish Zerevani and Arab Policemen Graduate Training and Break Down Barriers* (<https://www.dvidshub.net/news/42652/kurdish-zerevani-and-arab-policemen-graduate-training-and-break-down-barriers#.Vu6C-UfdXfY>, 16. 3. 2016).

Dubik, James M. (2011). The U.S. in Iraq Beyond 2011. *Institute for the Study of War*. (http://understandingwar.org/sites/default/files/USinIraq_Beyond2011_web_1_0.pdf, 16. 3. 2016).

Findlater, Jamie (2007). Italian Carabinieri to Begin Training Iraqi National Police Forces. *U. S. Department of Defence*. 21. 11. 2007 (<http://archive.defense.gov/news/newsarticle.aspx?id=47526>, 7. 3. 2016).

Garamone, Jim (2014). Dempsey Disappointed by Setbacks in Iraq. *Joint Chiefs of Staff*. 17. 1. 2014 (<http://www.jcs.mil/Media/News/NewsDisplay/tabid/6800/Article/571638/dempsey-disappointed-by-setbacks-in-iraq.aspx>, 15. 3. 2016).

Gardner, Erica (2008b). Iraqi National Police graduate Carabinieri training. *United States Central Command*. 19. 2. 2008 (<http://www.centcom.mil/en/news/articles/iraqi-national-police-graduate-carabinieri-training>, 8. 3. 2016).

Gherghisan, Mihaela (2003). Vilnius 10 sign letter on Iraq. *euobserver*. 6. 2. 2003 (<https://euobserver.com/enlargement/9269>, 29. 3. 2003).

Hoder, Lukáš (2010). Stabilizace a demokratizace Iráku. *revuepolitika*. 6. 4. 2010 (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1282/stabilizace>, 5. 3. 2016).

iDNES.cz (2002). *Irák ční z pražských hovorů* (http://zpravy.idnes.cz/irak-cni-z-prazskych-hovoru-dp3-/zpr_archiv.aspx?c=A021120_105631_zpr_summit_jan, 29. 3. 2016).

iDNES.cz (2004). *Istanbul: rozpory Evropy s USA zůstaly* (http://zpravy.idnes.cz/istanbul-rozpory-evropy-s-usa-zustaly-d9g-/zpr_nato.aspx?c=A040630_065605_zpr_nato_pal, 30. 3. 2016).

Kessler, Glenn (2004). Powell Slams Iraq Mission Boycott. *The Washington Post*. 10. 12. 2004 (<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A52217-2004Dec9.html>, 30. 3. 2016).

Mareš, Miroslav (2004). Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. 24. 8. 2004 (<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:RWDvivyFSIPgJ:www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php%3Ffile%3D6330+&cd=5&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>, 3. 3. 2016), s. 19-32.

NATO (2004). *Foreign Ministers agree on expanded NATO roles in Iraq, Afghanistan* (<http://www.nato.int/docu/update/2004/12-december/e1209c.htm>, 16. 3. 2016).

NATO (2007). *Iraq podcast with Major Steinar Sveinsson, Public Information Officer for the NATO training mission in Iraq* (<http://www.nato.int/docu/speech/2007/s070423c.html>, 17. 3. 2016).

NATO (2011a). *NATO Secretary General announces completion of the NATO Training Mission in Iraq (NTM-I)* (http://www.nato.int/cps/en/SID-6BD790AA-6B7FCA5A/natolive/news_82150.htm, 3. 3. 2016).

NATO (2011b). *Training the Oil Police* (http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_76752.htm?selectedLocale=en, 5. 3. 2016).

NATO (2012). *NATO signs cooperation accord with Iraq* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_90142.htm, 30. 3. 2016).

NATO (2014). *NATO Secretary General welcomes new Iraqi government* (http://www.nato.int/cps/sk/natohq/news_113010.htm?selectedLocale=en, 30. 3. 2016).

NATO (2015a). *NATO and the 2003 campaign against Iraq (Archived)* (http://www.nato.int/cps/is/natohq/topics_51977.htm, 5. 3. 2016).

NATO (2015b). *NATO's assistance to Iraq (Archived)* (http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_51978.htm, 3. 3. 2016).

NATO Allied Joint Force Command Naples (2016). *What Is JFC Naples?* (<https://www.jfcnaples.nato.int/page5714813>, 7. 3. 2016).

NATO Joint Warfare Centre (2016a). *History* (<http://www.jwc.nato.int/organization/mission/history>, 7. 3. 2016).

NATO Joint Warfare Centre (2016b). *Mission* (<http://www.jwc.nato.int/organization/mission/mission>, 7. 3. 2016).

NATO Prague Summit (2002). *Prague Summit Statement on Iraq* (<http://www.nato.int/docu/pr/2002/p02-133e.htm>, 29. 3. 2016).

NATO Review (2004). *Helping stabilise Iraq* (<http://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/english/art2.html>, 16. 3. 2016).

NATO Supreme Headquarters Allied Powers Europe (2014). *NATO Training Mission - Iraq (NTM-I)* (<http://www.shape.nato.int/page136952>, 3. 3. 2016).

Natoaktual.cz (2004). *NATO Training Implementation Mission* (http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_zpravy/mise_ntim.htm, 7. 3. 2016).

Natoaktual.cz (2011). *NATO Training Mission - Iraq (NTM-I)* (http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_zpravy/mise_ntmi.htm, 3. 3. 2016).

Natoaktual.cz (2016). *NATO cvičí Iráčany proti islamistům. Učí je velet i odhalovat nástrahy* (http://www.natoaktual.cz/nato-cvici-iracke-vojaky-08e-na_zpravy.aspx?c=A160406_190115_na_zpravy_m00, 10. 4. 2016).

Natoaktual.cz (nedatováno). *Washingtonská smlouva* (http://www.natoaktual.cz/na_zpravy.aspx?y=na_summit/washingtonskasmlouva.htm, 29. 3. 2016).

Reliefweb (2004). *The NATO Training Implementation Mission arrives in Iraq* (<http://reliefweb.int/report/iraq/nato-training-implementation-mission-arrives-iraq>, 7. 3. 2016).

Sampson, Karen (2011). Iraq Oil Police training at Camp Dublin. *www.army.mil*. 29. 8. 2011 (http://www.army.mil/article/64433/Iraq_Oil_Police_training_at_Camp_Dublin/, 5. 3. 2016).

Soldiers (2011). *Security: Iraqis stands ready to defend their own* (<http://soldiers.dodlive.mil/tag/iraqi-federal-police/>, 16. 3. 2016).

Speckhard, Daniel (2004). *Helping stabilise Iraq. NATO*. 1. 7. 2004 (http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_21167.htm?selectedLocale=en, 5. 3. 2016).

Suchý, Petr (2002). Komentář: Pražský summit NATO. *revuepolitika*. 20. 12. 2002 (<http://www.revuepolitika.cz/clanky/1027/komentar-prazsky-summit-nato>, 17. 3. 2016).

Šedivý, Jiří (2012). Jak dopadl Pražský summit z dnešní perspektivy?. *Natoaktual.cz*. 26. 11. 2012 (http://www.natoaktual.cz/jak-dopadl-prazsky-summit-z-dnesni-perspektivy-f5o-/na_analyzy.aspx?c=A121126_133703_na_analyzy_m02, 29. 3. 2016).

The Wall Street Journal (2003). *United We Stand* (<http://www.wsj.com/articles/SB1043875685287040744>, 29. 3. 2016).

Valentin, Eunice A. (2010). NTM-I graduates 749 Iraqi Federal Police. *Defence Video & Imagery Distribution System*. 30. 12. 2010 (<https://www.dvidshub.net/news/62770/ntm-graduates-749-iraqi-federal-police#.Vu59cUfdXfY>, 16. 3. 2016).

Thompson, Loren (2015). Failed State: Five Reasons Iraq Can't Be Fixed. *Forbes*. 29. 5. 2015 (<http://www.forbes.com/sites/lorenthompson/2015/05/29/failed-state-five-reasons-iraq-cant-be-fixed/2/#1297f0226a44>, 30. 3. 2016).

Žižka, Jan (2002). Francie a Německo mírní postoj k Iráku. *iDNES.cz*. 21. 11. 2002 (http://zpravy.idnes.cz/francie-a-nemecko-mirni-postoj-k-iraku-d88-/zpr_archiv.aspx?c=A021121_144408_zpr_summit_inc, 25. 3. 2016).

Resumé

The aim of my thesis was to analyze the NATO mission in Iraq. Involvement of NATO in Iraq at the beginning of the conflict was not clear at all. On the contrary, people generally expected that NATO will not participate on rebuilding and teaching Iraqi military forces. On the ground of the organization there were big disagreements for many years before the outbreak of war in Iraq in 2003 started. Most of the state alliance refused to intervene in the territory of a sovereign state and split NATO into two imaginary camps. The biggest problem was the direct involvement of the United States of America, one of the largest players in the alliance and its subsequent participation in the reconstruction process in Iraq. Finally, after constant insistence of the US, and despite total opposition from western European countries (mainly Germany and France), was in Iraq established very small NATO mission, whose potential seemed to be in comparison with other somewhat insignificant, but these expectations were false, which I demonstrated throughout my work.

The situation in Iraq today is at the same level like in year 2003, maybe even worse, but this is not directly related to NATO missions in Iraq. Reconstructive mission itself was very successful. Iraq has faced with large problems, which don't only solve with rebuilding of Iraqi security forces.